

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Проблеми модернізації сучасного права

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

www.lex-line.com.ua

Юридична лінія

22 квітня 2016 р.

**УКРАЇНА
Тернопіль
2016**

Проблеми модернізації сучасного права: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Тернопіль, 2016.- 98 с.

УДК 340 (063)
ББК 67.0я43

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюднені на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 0979074970
E-mail: lex-line@ukr.net

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ШЛЯХУ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА

Воронцов Володимир Андрійович

студент Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара

В сучасних умовах розбудови правової держави в Україні актуальне місце посідає проблема підвищення рівня правосвідомості та правової культури. Розвиток людства в умовах глобалізації, так чи інакше, залежить від такого соціального явища, як «право», яке, в свою чергу, пронизує розвиток найбільш важливих сфер та правовідносин в суспільстві. Натомість, правова система України свідчить про нагальність вирішення питання, яке лежить в контексті удосконалення рівня правової свідомості та правової культури суспільства та, як наслідок, модернізації сучасного права в цілому.

Останнім часом в Україні склалась тенденція втрати правом свого авторитетного значення, втрати довіри серед українського суспільства до діючої влади, підвищення рівня правового нігілізму серед населення, відсутності законності у діях представників державної влади, що в свою чергу, безпосередньо впливає на зниження рівня правової культури і правосвідомості, та, як наслідок, занепад правової системи та розвитку України як правової держави.

Загальним проблемам формування правосвідомості та правової культури, підвищення його рівня та його впливу на удосконалення сучасного права присвячено багато наукових досліджень. Достатньо великий науковий внесок в аналіз та дослідження формування правової свідомості та правової культури, підвищення їх рівня серед українського суспільства було зроблено такими вченими-правознавцями, як: М. Кельман, В. Ковальський, О. Мурашин, Н. Оніщенко, Н. Пархоменко, О. Скакун, Н. Мяловицька, І. Підлсубка та інші. Однак, разом з тим,

внаслідок підвищеної динаміки змін у досліджуваній сфері, цілий ряд питань є відкритими.

Створення підґрунтя для підвищення рівня правової культури населення, подолання деформації правосвідомості суспільства, підвищення авторитету влади серед населення, свідомої та активної участі громадян у здійсненні реформи є сьогодні першочерговим кроком суспільства на шляху до розбудови в Україні громадянського суспільства і правової демократичної держави. Тому, побудова правової держави без поліпшення правової культури та підвищення рівня правосвідомості громадян України є неможливою[1, с. 53-55].

Суспільство сьогодні потребує реформаторських змін не тільки в сфері судочинства, економіки, правотворчості і т.д., але й у сфері правової свідомості та правової культури, адже в нашій державі до сьогодні не існує жодної комплексної програми по підвищенню правосвідомості та правової культури. Були, звичайно, зроблені деякі спроби в цьому напрямку, зокрема, постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2001 р. №88 «Про заходи щодо реалізації Концепції підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні», але вона, по суті, нічого не змінила і не породила. Сьогодні можна з впевненістю констатувати, що в даній сфері у нас утворився інформаційний вакуум, де, з одного боку всі знають що таке правосвідомість й правова культура, а з іншого ніхто не бажає внести чіткість в дане питання і визначити, що саме на сьогоднішньому етапі ми робимо для підвищення рівня правової свідомості та культури[2, с. 27].

Правосвідомістю українського суспільства досить легко маніпулювати, вона як пластилін, який в руках обізнаної людини може приймати будь-яку форму. Як приклад, великий вплив на правову свідомість та правову культуру справляють засоби масової інформації. Найбільш яскравим прикладом є виборчий процес[3, с. 22]. Зокрема, якщо, взяти інформаційну кампанію перед позачерговими виборами до Верховної ради України VIII скликання, то ми можемо побачити як через ЗМІ формують політичну свідомість виборців, включаючи в цей процес подекуди зовсім не коректну політичну рекламу партій та блоків. Оскільки українці є нацією візуалістів, тобто вплив на нашу свідомість в основному мають картинки, а не реальні вчинки представників партій чи окремих народних депутатів, то для маніпуляцій зі свідомістю громадян

обиралися конкретні картинки підкріплені гаслами: за мир – на фоні війни (Опозиційний блок); не відпустимо дітей на війну – на фоні могил та хрестів (Партія «Солідарність жінок України») і т.д. Це все сприяє маніпуляції зі свідомістю громадян, при цьому всьому жодна партія чи кандидат в народні депутати не показали через свої політичні реклами, які безсумнівно є найбільш дієвим інструментом впливу на свідомість громадян, жодного реального вчинку [4, с. 108-109].

Тому, для удосконалення та модернізації правової системи, формування правового і демократичного суспільства, розвитку правового світогляду населення нашої держави потребує кардинальних, реформаторських змін, які можна досягнути через підвищення рівня правосвідомості та правової культури, правової обізнаності, шляхом:

1) створення протягом найближчого періоду загальної концепції формування правової свідомості і правової культури суспільства та прийняття державної програми формування правової культури громадян шляхом розвитку правової освіти і правового виховання населення починаючи з молодших класів, що окреслить для дитини ті самі рамки закону, за які заступати не можна: зумовить підвищення рівня їх правосвідомості та виховання у повазі до права;

2) організації загальнообов'язкового спецкурсу з юридичної науки, в який включити питання юридичної техніки, основ держави і права, конституційного права, інших правових інститутів та правових програм серед депутатів всіх рівнів і посадових осіб державних органів влади з метою підвищення високого рівня правових знань і правової культури, яка повинна бути вищою за рівень правової культури інших громадян[5, с. 47]. Для проведення роботи запрошувати провідних вчених-правознавців держави, а по завершенню курсу проводити підсумкові роботи з оцінкою та сертифікувати слухачів;

3) рекомендування телерадіокомпаніям та друкованим засобам масової інформації державної та не державної форм власності вести рубрику, програму тощо правовиховного характеру із залученням спеціалістів-юристів, вчених, посадових осіб державних органів влади;

4) підвищення активності громадян у процесі законотворення, шляхом введення всенародного обговорення законопроектів, що, як результат, стало б підвищенням рівня ефективності громадян, вивченню потреб та інтересів громадян;

5) формування єдиного інформаційно-правового простору, через забезпечення правової інформованості державних і громадських структур, а також кожного громадянина окремо, покращуючи доступність правових актів для всіх заінтересованих осіб;

б) проведення підприємствами, організаціями, корпораціями для трудового колективу проводити правознавчі курси або лекції, запрошуючи фахових спеціалістів та вчених-правознавців, що допоможе підвищити достатні правові знання серед працівників.

Отже, підвищення рівня правової свідомості та правової культури українського суспільства буде сприяти підвищенню громадської участі у прийнятті важливих суспільно-політичних рішень, контролю за їх виконанням; легітимізації влади загалом, державного устрою, діяльності окремих органів державної влади та місцевого самоврядування, а також певних суспільно-політичних рішень; забезпеченню постійного зв'язку між владою та суспільством; створенню ефективних важелів впливу громадян на політику, що так чи інакше вплине на удосконалення та модернізацію права в цілому.

Література:

1. Мяловицька Н. А. Правова культура як складова праворозуміння / Н. А. Мяловицька // Альманах права. Праворозуміння та правореалізація: від теорії до практики. Науково-практичний юридичний журнал. Випуск 2. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011.— с. 53-55;
2. Минькович-Слободяник О. В. Роль засобів масової інформації у формуванні правової і політичної культури / Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 66. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. — 400 с.;
3. Підлуська І. Політична комунікація: український досвід // Медіанавігатор. — 2001. — № 2. — с. 22.;
4. Егорова М.С. Доступ граждан к правовой информации как условие развития правосознания и формирования правовой культуры / М.С. Егорова // Государство и право. — 2006. — № 9. — с. 108-109;

5. Горбунова Л. М. Методика правової освіти: [навч.-метод. посіб.] / Л. М. Горбунова, Н. М. Оніщенко, О. Р. Копієвська. — К.: Атіка-Н, 2005. — 88 с.

Науковий керівник: Чукаєва Вероніка Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара

**Конституційне право. Конституційне процесуальне право.
Міжнародне право**

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ШВЕЦІЇ

Добряк Анастасія Володимирівна

*студентка Полтавського юридичного коледжу Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Королівство Швеція відрізняється від більшості інших країн високими економічними та соціальними досягненнями. Ця розвинена держава займає одне з перших місць за рівнем життя населення та обсягом соціальних послуг. Шведські досягнення пояснюються особливостями історичного розвитку цієї країни, національним характером, економічним та політичним розвитком. Всі ці чинники сприяли утворенню нової моделі держави. Так, поступово визначилася її нова роль: вона має створити та міцно утримувати правовий простір, що забезпечує принцип соціальної справедливості й захищеності [3, с. 70].

Одночасно із становленням Швеції великого поширення набула «шведська модель» соціальних стандартів, так звана «скандинавська». Дана модель «держави загального добробуту» ґрунтується не на ліквідації приватної власності та радикальній зміні способу виробництва, а на здійсненні державної функції перерозподілу національного доходу відповідно до пріоритетів суспільних потреб із метою досягнення більшої соціальної рівності та справедливості [3, с. 48]. Вона вирізняється також серед інших своєю ефективністю, надійністю, стабільністю та продуманістю.

Конституцією Швеції 1974 року закріплені обов'язки держави у сфері забезпечення добробуту й соціальних прав громадян. Європейська соціальна хартія від 03.05.1996 передбачає норми, які пов'язані із здійсненням соціальних прав. До них можна віднести: право на працю; професійну підготовку; справедливі умови праці; свободу професійних об'єднань; укладення колективного договору; участь в управлінні підприємством; права дітей та підлітків, працюючих жінок, матері та сім'ї, інвалідів і осіб похилого віку; права на захист працівників-мігрантів та

їхніх сімей; право на безоплатну медичну допомогу і соціальне забезпечення.

Формування держав «скандинавської» моделі пов'язують із високим економічним розвитком країн, що в свою чергу дає змогу забезпечити населенню прожитковий мінімум. Важливою умовою є відповідальність уряду за добробут і дотримання соціальних прав громадян. Так, дана відповідальність не може бути перекладена на громадянина, громаду чи приватне підприємство. Соціальні послуги визначаються в ній як громадянські права, а усі громадяни мають права на рівне, фінансоване соціальне забезпечення за рахунок податків. Виключенням є страхування з безробіття, що виділене з системи державного соціального захисту і ґрунтується на принципі добровільності. Соціальна підтримка в цьому випадку здійснюється як державне втручання в життя людей на національному й місцевому рівнях через програми соціального забезпечення, освіти та охорони здоров'я. Фінансування цієї системи здійснюється за рахунок перерозподілу доходів через страхування та податкову політику» [3, с. 63]. Ще у 1932 р. відомий шведський політичний діяч Мюрдаль казав, що соціальна політика – це не витрати, а інвестиції.

Нині система соціального захисту також передбачає забезпечення людини від різних ризиків: загальне страхування на випадок хвороби, народження дитини, старості, страхування від нещасних випадків та хвороб на виробництві та страхування від безробіття та допомога на ринку праці.

На думку Г. Лібмана та Л. Преснякової, шведська соціальна політика базується на трьох основних принципах: 1) забезпечення для всього населення рівних можливостей досягнення добробуту; 2) надання соціальних гарантій, які враховують усі можливі життєві ситуації; 3) досягнення повної зайнятості дієздатного населення [1, с. 92].

Соціальні програми Швеції охоплюють все населення, а не тільки окремі групи. На все населення поширюється загальне соціальне страхування. Організація сфери послуг передбачає наявність значних коштів, які надходять туди від податків. Саме тому шведські податки відносно високі. Хоча особливу увагу необхідно звернути на те, що більша частина коштів, які вони збирають, повертається платникам

податків у формі переказів грошових коштів і суспільних послуг. Усе населення оплачує послуги і може вільно ними користуються.

Рівень освіти, яка надається у рамках державної системи, має бути настільки високим, щоб зникла навіть можливість формування попиту на приватну освіту[2, с. 411]. Так, майже 95% всіх студентів навчаються в безкоштовних державних освітніх закладах. Є також невелика кількість закладів, які не є власністю держави, проте отримують дотації від неї. Щоб отримувати їх, вони не мають права брати плату за навчання [4, с. 21].

Таким чином, можна зробити висновок, що характерною рисою соціального забезпечення в Королівстві Швеція є великі фінансові витрати, якісні послуги, а також забезпечення належного соціального рівня громадян. Так, влада Швеції повною мірою докладает своїх зусиль для того, щоб захистити своє населення від різних ризиків та сприяє подальшому розвитку держави на належному рівні.

Література:

1. Либман Г., Преснякова Л. «Шведская модель» социальной политики // Российский экономический журнал. Р – № 8. Р – 1993. – С. 88 – 95.
2. Линденше Б. От общедоступной школы либералов к государственной начальной школе – основное направление политики социал-демократов в области образования // Создавая социальную демократию. Сто лет Социал-демократической рабочей партии Швеции / Перев. с англ. – М.: Весь мир, 2001. – С. 385 – 418.
3. Мудролюбова Н. Північноєвропейський досвід соціальної держави на прикладі Королівства Швеції / Н. Мудролюбова // Віче. – 2008. – №3. – с. 70 – 72.
4. Фагерберг Б. Права людини в Швеції / Б. Фагерберг // Український журнал про права людини – №7. – с. 15 – 22.

Науковий керівник: Шайхаєва Олена Мустафаївна, викладач Полтавського юридичного коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ

Коншина Марія Вадимівна

студентка, Донецький національний університет

Євроінтеграція є головним та незмінним зовнішньополітичним пріоритетом України, що закріплений у Законі України «Про основи національної безпеки України», Постанові Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України», Посланні Президента України до Верховної Ради України. 30 березня 2012 р. глави переговорних делегацій України та Європейського Союзу парафували текст Угоди про асоціацію України з ЄС. Політичну частину угоди було підписано 21 березня 2014 року, економічну частину - 27 червня 2014 року.

Зважаючи на те, що національні інтереси України безпосередньо пов'язані з поступовою інтеграцією до Європейського Союзу, одним із найважливіших інструментів для реалізації даного завдання є право ЄС.

Депутат Європейського парламенту - особа, обрана до Європейського парламенту [1]. Дослідження правового статусу депутата Європарламенту можливе виключно через розкриття його основних елементів.

На підставі проведеного аналізу наукової літератури, можна дійти висновку, що першою і найважливішою умовою мати права та обов'язки, реальну можливість для їх реалізації є наявність у суб'єкта правосуб'єктності, що включає такі правові якості суб'єкта, як: а) мати права та обов'язки, а у випадках, визначених законом, повноваження; б) здійснювати та/або реалізовувати права, обов'язки або повноваження; в) нести юридичну відповідальність за невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків.

Другим елементом, який разом із правосуб'єктністю входить до структури правового статусу депутата Європарламенту є принципи його діяльності, адже безпосередньо на них базується будь-який статус [2, с.104].

Ще одним важливим фактором для визначення статусу є права та обов'язки [3, с.17], які, перш за все, обумовлені функціями Європарламенту: законодавчою, бюджетною, контрольною,

зовнішньополітичною. Основні, пов'язані з парламентською діяльністю, права депутатів (виступи на засіданнях, їх частота і тривалість, робота в парламентських комітетах і комісіях) безпосередньо пов'язані з участю у парламентських фракціях.

Невід'ємним елементом правового статусу суб'єкта права є відповідальність—закріплений правовими нормами обов'язок відповідати за невідповідність своєї юридично значущої поведінки приписам норм, що забезпечується можливістю застосування заходів державного впливу[3, с.602]. Необхідно зазначити, що на відміну від юридичної, політична відповідальність європарламентарів формально відсутня, оскільки виборці не можуть вимагати відкликання депутатів або розпуску Європарламенту. Вплив громадян ЄС на депутатський корпус здійснюється лише в ході парламентських виборів.

Наступним елементом правового статусу посадової особи є порядок її обрання або призначення. Необхідно зазначити, що хоч депутати Європарламенту і є представниками громадян ЄС відповідно до ч.2 ст.14 Договору про Європейський союз [4], їх правовий статус має визначену національну окраску, що обумовлено відсутністю єдиного виборчого процесу.

Важливим є питання припинення та призупинення повноважень депутата Європарламенту. Так, європейськими актами не передбачається можливість припинення повноважень члена парламенту в певних ситуаціях, як це передбачено в національному законодавстві. Наприклад, § 9 Конституції Швеції закріплює призупинення дії мандата депутата, який є президентом Риксдагу або членом уряду, а § 28 Конституції Фінляндії призупиняє повноваження депутата Едускунти, якщо він одночасно є депутатом Європарламенту або виконує обов'язок щодо несення військової служби [5, с.144].

Отже, правовий статус депутата Європарламенту – це встановлене і закріплене нормами права положення вищої посадової особи, обумовлене соціально-політичною сутністю суспільства, взаємовідносинами з іншими суб'єктами права та характеризується особливостями правосуб'єктності, принципів діяльності, компетенції, гарантій, порядку обрання, звільнення, заміщення посади, відповідальністю.

Елементами правового статусу євродепутата є: правосуб'єктність як прояв юридичної легітимності; принципи діяльності; компетенція як

сукупність прав і обов'язків та предметів відання; порядок обрання, звільнення, заміщення посади; гарантії діяльності; відповідальність.

Правовий статус депутата Європарламенту має визначену національну окраску, що частково обумовлено відсутністю єдиного виборчого процесу. З метою реалізації положень Договору про Європейський Союз необхідним представляється здійснити уніфікацію виборчого процесу до Європейського парламенту шляхом прийняття єдиного акту.

Загалом, за формальними ознаками правовий статус європейського депутата практично відповідає усталеним у західних демократіях уявленням про парламентаризм, проте окремі елементи його правового статусу потребують додаткового дослідження.

Література:

1. Депутат Європейського парламенту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Депутат_Європейського_парламенту
2. Дахова І.І. Конституційно-правовий статус уряду в зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аспект [Текст] : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / І.І. Дахова; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2006. – 197 арк.
3. Новый юридический словарь [Текст] / под ред. А.Н. Азриляна. – М.: Ин-тновой экономики, 2006. – 683 с.
4. Договір про утворення Європейського Союзу (Маастрихтський договір) від 17.02.1992 р. // www.europa.eu.int.eur-lex
5. Koval V. Stanovlennya parlamentarizmu v Evropeyskomu Soyuzi // Pravo Ukrayini. – 2002. – № 2. – S. 143–146.

Науковий керівник: Турченко Ольга Григорівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права, Донецький національний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МС ТА ЇХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Смолій Андрій Валерійович

аспірант, кафедра міжнародного права, Інститут міжнародних відносин, Київський національний університет ім. Т.Шевченка

В рамках інтеграційного руху створюються і розвиваються територіальні утворення з особливим економіко-правовим статусом, що передбачає пільгові умови митного, валютного, податкового, міграційного режиму – особливих або вільних економічних зон (зон вільної торгівлі, зон економічного сприяння), вільних митних зон, офшорних зон, які надають відомі переваги для міжнародного фінансового обороту і інвестування, та ін. – фахівцями налічується до 25 різновидів. Подібні утворення мають особливе значення для глобальної економіки; так, в пункті 58 звіту Групи розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ) «Уразливість зон вільної торгівлі до відмивання грошей» (березень 2010 року) відзначається: «Розміри і завдання зон вільної торгівлі у всьому світі демонструють їх важливість для глобальної економіки». На базі таких утворень виникають більш складні і досконалі форми міжнародного економічного і політичного співробітництва – митні, економічні та валютні союзи, спільні ринки, єдині економічні простори, міждержавні об'єднання (союзні держави).

Незважаючи на домінування глобалістичних тенденцій, що проявляються, зокрема, в усій зростаючій кількості держав-членів СОТ, характерною рисою сучасної світової економіки є процес регіональної інтеграції. Різновидом міжнародної економічної інтеграції, що здійснюється на регіональному та субрегіональному рівнях, є митна інтеграція, тобто інтеграція в галузі митної справи. У соціально-економічному і юридичному плані цей вид економічного злиття відрізняється своєрідністю, зумовлений специфікою самої зовнішньоекономічної діяльності та її митного регулювання.[1]

Митний союз – форма митної інтеграції, що реалізується в різних регіонах світу. Можна назвати наступні митні союзи, що функціонують зараз і мають довгострокові перспективи: Андське співтовариство (ісп. Comunidad Andina, CAN), утворене Болівією, Колумбією, Еквадором і

Перу; Східноафриканське співтовариство, утворене Бурунді, Кенією, Руандою, Танзанією і Угандою; Ізраїль – Палестинська автономія, Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР; ісп. Mercado Común del Sur, MERCOSUR), створений Аргентиною, Бразилією, Парагваєм і Уругваєм, з асоційованими членами – Болівією, Чилі, Колумбією, Перу і Еквадором (Венесуела підписала угоду про участь 17 червня 2006 року, але вона не ратифікована Конгресом Парагваю); Південноафриканський митний союз (Southern Africa Customs Union, SACU), утворений Ботсваною, Лесото, Намібією, Південна Африкою і Свазілендом; Швейцарія – Ліхтенштейн; Європейський союз і утворені за його участю митні союзи ЄС – Андорра, ЄС – Сан-Марино і ЄС – Туреччина. Крім названих, створюється близько десяти нових митних союзів.

Розвиток цієї форми митної інтеграції має великий вплив на зовнішньоекономічну сферу союзників. Внаслідок усунення митно-тарифних, нетарифних та інших торгових бар'єрів в рамках митного союзу зазвичай інтенсифікуються транскордонні вантажні, пасажирські, фінансові потоки, збільшується кількість злочинів, скоєних зовнішньоекономічних операцій, обсяг внутрішньої торгівлі членів союзу і число господарюючих суб'єктів, що беруть участь в міжнародному обміні.[2, с.40-79]

Зовнішньоекономічна діяльність в митному союзі, як правило, набуває тенденцію диверсифікації в плані розподілу інвестованих капіталів між об'єктами вкладень у митні території, розширення асортименту товарів і послуг, що є предметом транскордонного обороту, освоєння нових областей міжнародного обміну.

Як показує досвід Європейського союзу, усунення всіх внутрішніх торговельних бар'єрів є етапом, що передує формуванню спільного ринку (або, іншими словами, єдиного економічного простору), в якому гарантується свобода пересування не тільки товарів і послуг, але також факторів виробництва – капіталів і робочої сили (так звані чотири свободи).

Європі, що здійснює економічну інтеграцію протягом досить тривалого (для Новітньої історії) періоду, далеко не все добре в плані стійкості економічного розвитку (що, до речі, показала світова економічна криза), і проблема забезпечення економічної безпеки не знімається.

Підтвердженням сказаного можна вважати проведену Європейським союзом реформу процедури митного декларування, засновану на інституті попереднього інформування митних органів. З 1 січня 2011 року для всіх торгових операторів введений обов'язок попередньо, до фактичного ввезення товарів на територію Євросоюзу або вивезення з неї, пред'являти митним органам електронні декларації, куди входять дані про надійність і безпеку товарів.

Нові правила на кордонах ЄС покликані забезпечити на митницях більш ефективний аналіз ризиків і зробити митний контроль точніше орієнтованим. Єврокомісія роз'яснила, що, за новими правилами, під час митного контролю при ввезенні та вивезенні товарів держави-члени ЄС будуть застосовувати єдиний для Євросоюзу набір критеріїв оцінки ризиків. Як заявив в Брюсселі член Єврокомісії, відповідальний за оподаткування, митницю і боротьбу з корупцією Альгїрдас Шемета, завдяки попередньому інформуванню митні адміністрації зможуть заздалегідь виявляти вантажі, які можуть загрожувати, і тим самим посилювати надійність і безпеку, не завдаючи затримок операціями, що не викликає сумнівів. На практичному семінарі, проведеному 18 листопада 2010 року в рамках програми прикордонного співробітництва митних органів Росії і Фінляндії, старший митний інспектор Східного митного округу Головного митного управління Фінляндії Вейє Алатау пояснив, що основними цілями реформи безпеки є виявлення та запобігання незаконних перевезень через кордони країн ЄС товарів, які можуть завдати шкоди здоров'ю громадян та навколишньому середовищу, і боротьба з тероризмом.

Інша проблема, з якою досі не може «розлучитися» Європейський союз, – забезпечення дотримання європейського митного законодавства при застосуванні процедури митного транзиту.

Окремо слід виділити проблему активізації незаконної зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаної з порушенням прав інтелектуальної власності, – транскордонного обороту контрафактної та фальсифікованої продукції. Детермінантами цієї протиправної активності є, на думку фахівців, неузгодженість цивільного законодавства учасників Митного союзу в частині охорони результатів інтелектуальної діяльності і засобів індивідуалізації (товарного знака, знака обслуговування, найменування місця походження товару або схожих з ними позначень для

однорідних товарів), відмінності в правовому режимі об'єктів інтелектуальної власності, наявність прогалин в союзному митному законодавстві в сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з переміщенням даних об'єктів через митний кордон митного союзу, невирішенні питання з ведення єдиного митного реєстру цих об'єктів, наприклад, товарних знаків, права на які закріплені в різних країнах митного союзу за різними правовласниками.

Література:

- 1) Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: Монографія. — К.: ТОВ «Національний підручник», 2008. — 220 с.
- 2) Чужиков В.І. Міжнародна регіональна економічна інтеграція // Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія: У 2 т. — Т. 2. / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк та ін.; За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. — К.: КНЕУ, 2006. — С. 40—79.
- 3) Venables A.J. Winners and Losers from Regional Integration //The Economic Journal. — 2003. — Vol. 113.

Науковий керівник: Забара Ігор Миколайович, доцент, кандидат юридичних наук, Київський національний університет ім. Т.Шевченка

СВОБОДА СЛОВА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

Христофоров Ігор Васильович

студент Полтавського юридичного коледжу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Події які останнім часом випали на долю України: боротьба за державний суверенітет, Революція гідності, Євромайдан – висунули на перший план питання про формування та розвиток громадянського суспільства в Україні. На сьогоднішній день залишається проблема недостатньої визначеності змісту прав і свобод людини. Дослідженням питання прав і свобод людини та громадянина, та гарантіями їх реалізації приділено надзвичайно велику увагу значною кількістю науковців.

Свобода не можлива без демократії. Свобода реалізується через права людини. Право на свободу вираження поглядів передбачено статтею 10 Європейської конвенції з прав людини[1, с.518].

За Конституцією України права и свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Стаття 34 Конституції гарантує право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань [2,с.80].Свобода слова – одна з демократичних свобод, визначених Конституцією України. Свобода слова передбачає висловлення незалежних поглядів та переконань як в усній, так і в письмовій формі. З самого початку свобода вираження поглядів, слова на території нашої держави означала – забезпечення свободи ЗМІ. Саме тому в цій сфері було прийнято значну кількість нормативно-правових актів зокрема: Закони України «Про телебачення і радіомовлення», «Про Національну Раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України», «Про інформацію» [3,с. 55] . Ці акти закріплюють право громадян на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя. Тож сьогодні необхідно відокремити засоби масової інформації, які, безперечно, є ”четвертою владою”, від усіх інших гілок влади. І тут може допомогти досвід тих держав, які на законодавчому рівні регулюють свій інформаційний ринок. На сьогодні є всі можливості щодо входження суб’єктів інформаційного простору України до світової системи інформаційного обігу [4,С. 95]. Для досягнення цієї мети треба забезпечити: оптимізацію державного управління інформаційною сферою в контексті європейських демократичних стандартів, недопущення концентрації та монополізму національних суб’єктів інформаційного простору, створення громадського (суспільного)мовлення як невід’ємної складової існування громадянського суспільства [5,с. 288]. За висновками Міжнародної організації «Репортери без кордонів» яка опублікувала Всесвітній індекс свободи слова-2015 року, Україна в ньому в порівнянні з 2014 роком, опустилася з 127 сходинці на 129. З часу здобуття незалежності у 1991 році – це найгірший період в історії України, - зазначають «Репортери без кордонів». Організація нагадує, що новий уряд розпочав роботу над запровадженням суспільного мовлення, однак війна та позачергові вибори затримали розгляд інших обіцяних реформ. «Тимчасом, створення міністерства інформації

демонструє, що уряд схильний до медіаконтролю у відповідь на виклики у сфері безпеки. Кілька обмежувальних законопроектів були відхилені в останню хвилину, однак є загроза, що вони можуть бути реанімовані навіть у більш жорсткій формі, якщо війна затягнеться».

Незалежність засобів масової інформації є життєво необхідними для демократії. Вивчення міжнародного досвіду дозволяє полегшити пошук шляхів вирішення цієї проблеми в Україні. У Декларації *Circom Regional* з регіонального громадського мовлення в Європі зазначено, що громадське мовлення, збалансоване за змістом, є найкращим методом боротьби проти надмірної концентрації засобів масової інформації в одних руках. Щоб вирішити цю проблему Україні потрібно брати приклад з більшості провідних країн світу та Європейського Союзу, де принципи демократії з політичних проектів перетворилися на політичну реальність, поширеною формою системи національного мовлення стало громадське телерадіомовлення.

Отже, можна констатувати, що протягом останніх років в Україні політична цензура стала реальною дійсністю функціонування мас-медійного простору нашої держави. Влада, втручаючись у діяльність ЗМІ, нехтуючи законодавством, намагається зберегти монополію на інформацію, на власність редакцій, на оцінку внутрішнього та зовнішнього життя. Застосування цензури в Україні стало можливим завдяки: низькому рівню політичної культури влади та суспільства, використанню владою легальних та напівлегальних методів впливу та контролю за діяльністю ЗМІ, включаючи економічні, фінансові та інші механізми. Наявність у суспільних відносинах такого явища, як політична цензура, унеможлиблює в Україні подальший розвиток демократичних перетворень, розбудову цивілізованого ринку. З метою розвитку свободи слова, недопущення політичної цензури необхідно встановити: законодавчі передумови щодо роздержавлення ЗМІ шляхом заборони органам влади (усіх рівнів) виступати їх засновниками та співзасновниками з одночасним наданням пільгових умов для цієї категорії преси, створити на базі національної телекомпанії.

Суспільне телерадіомовлення, передбачаючи його політичну, економічну та творчу незалежність, доповнити існуючі нормативні акти щодо цієї структури додатковими документами, які б стосувалися механізмів відповідальності й журналістів, і керівництва. Реалізація цих та

інших демократичних принципів розвитку держави, її ринку, мас-медійного простору, дасть можливість уникнути в суспільстві політичної цензури, повною мірою забезпечити розвиток свободи слова, плюралізму думок, права на інформацію.

Література:

1. Європейська конвенція з прав людини. Свобода вираження поглядів: Довідник з українського та європейського законодавства / Укл. В. Іванов, Ю. Зайцев. – К.: ЦВП, 2002. – С 518
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – С80
3. Закон України “Про інформацію” від 2 жовтня 1992 р. //Українське
4. законодавство : Засоби масової інформації. – К. : IREX Про Медіа, 2002. – С. 55.
5. Бецко Г. Роль громадського мовлення у демократичних суспільствах / Г. Бецко. – Режим доступу : <http://mediareform.com.ua>
6. Свобода висловлювань в Україні – 2003. Огляд повідомлень про конфлікти в інформаційній сфері України у 2003 році : у 2 т. – Т. 1. / Харківська правозахисна група ; [О. Б. Агеєв]. – Х. : Фоліо, 2004. – С312 .

Науковий керівник: Шайхаєва Олена Мустафаївна, викладач
Полтавського юридичного коледжу Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право**

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА АВТОРА

Жарко Ольга Григорівна

*аспірант Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності
НАПрН України, викладач кафедри права Київського кооперативного
інституту бізнесу і права*

Особисті немайнові права автора закріплюються ст.14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та ст.438 Цивільного кодексу України [1]. Особисті немайнові права автора належать автору незалежно від майнових прав і зберігаються за автором у випадку поступки права на використання твору. До особистих немайнових прав належать:

Право визнаватися автором твору (право авторства) – це основне право, тому що тільки творець твору може вважатися його автором. Право авторства виникає незалежно від форми, призначення, достоїнства твору, воно не залежить від того, опублікований твір чи ні. Право авторства не потребує здійснення формальних дій, воно виникає із самого факту створення твору. Право авторства має безстроковий характер і може належати тільки самому автору. На підставі права авторства виникають усі інші авторські права.

Право використовувати або дозволяти використання твору під власним ім'ям, псевдонімом або анонімно. Право на ім'я – це засіб індивідуалізації особи – творця твору. Автор має право випустити твір під власним ім'ям, псевдонімом або анонімно. Право на ім'я реалізується автором у випадку використання твору іншими особами, коли він вступає у договірні відносини. Автор має право вимагати вказівки свого імені щораз при використанні твору, публічному виконанні, цитуванні та ін. Право на ім'я містить у собі можливість вимагати, щоб ім'я автора або його псевдонім не спотворювалися при використанні твору іншими особами.

Право на оприлюднення, включаючи право на відкликання. Право на оприлюднення – це така дія, яка здійснюється за згодою автора, що робить твір доступним для публіки шляхом його опублікування, публічного показу або виконання, передачі в ефір тощо. Право на відкликання – це право відмовитися від раніше прийнятого рішення про опублікування твору. Однак закон передбачає умови про відшкодування збитків користувачеві, включаючи упушену вигоду.

Право на захист честі і репутації автора. Забороняється без згоди автора вносити будь-які зміни в сам твір, його назву або в позначення імені автора. Забороняється без згоди автора супроводжувати твір ілюстраціями, передмовами, післямовами або якими-небудь поясненнями. Автор має право вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора. У разі смерті автора недоторканість твору охороняється особою, уповноваженою на це автором. За відсутністю такої уповноваженої особи твір охороняється спадкоємцями а також іншими зацікавленими особами[2].

Отже, дотримання особистих немайнових прав автора є основним критерієм забезпечення становлення і подальшого розвитку інтелектуальної власності, примноження творчої діяльності кожного громадянина України, що в свою чергу приносить соціально-економічний, культурний та правовий ріст держави на міжнародній арені.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Відомості Верховної Ради України (ВВР) від 16.01.2003 № 435-IV, 2003. – с.753.
2. Цивільне право: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі., 1997. - 544 с.

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОПІКУ (ПІКЛУВАННЯ)

Зіньова Ольга Сергіївна

старший викладач Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Опіка (підклування) встановлюється для забезпечення виховання малолітніх, неповнолітніх дітей, які внаслідок смерті батьків, хвороби

батьків або позбавлення їх батьківських прав чи з інших причин залишились без батьківського піклування, а також для захисту особистих і майнових прав та інтересів цих дітей.

Опіка (піклування) встановлюється також для захисту особистих і майнових прав та інтересів повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати свої обов'язки (особи, визнані обмежено дієздатними чи недієздатними).

Законодавство визначає перелік суб'єктів, над якими встановлюється опіка та піклування: 1) фізичні особи до 18 років (малолітні і неповнолітні) та 2) фізичні особи після 18 років (визнані обмежено дієздатними та недієздатними).

Правовою основою здійснення опіки і піклування є наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26 травня 1999 року № 34/166/131/88 «Про затвердження Правил опіки та піклування».

Опіка встановлюється над малолітніми особами, які позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, які визнані недієздатними [1]. Піклування встановлюється над неповнолітніми особами, які позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена [1].

Закон пред'являє вимоги до опікуна (піклувальника). Ним може бути тільки повнолітня дієздатна особа. При призначенні дитині опікуна або піклувальника органом опіки та піклування враховуються особисті якості особи, її здатність до виховання дитини, ставлення до неї, а також бажання самої дитини. Не може бути опікуном, піклувальником дитини особа, яка зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, особа, позбавлена батьківських прав, а також особа, інтереси якої суперечать інтересам дитини [1].

Цивільне законодавство визначає, що опікуном (піклувальником) є фізичні і юридичні особи. Стосовно фізичних осіб, то ситуація зрозуміла. Що стосуються юридичних осіб, то Цивільний кодекс України передбачає вичерпний перелік юридичних осіб – опікунів (піклувальників), що опікуються дітьми–сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. На сьогодні в Україні є благодійні організації (зачасту – спільні українсько–іноземні юридичні особи), які опікуються дітьми–

сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Однак, згідно цивільного законодавства України, вони не мають статусу організації–опікуна, а тому здійснювати свою діяльність їм проблематично. В першу чергу, ці організації постійно перевіряють органи прокуратури на предмет законної діяльності. Хоча в той же момент органи в справах дітей звертаються до таких організацій з проханням прийняти на виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, оскільки умови проживання, утримання, виховання, навчання в таких організаціях набагато кращі, ніж в дитячих будинках та інтернатах. Але єдина проблема таких організацій – це відсутність статусу опікуна – не дозволяє їм нормально працювати, і доводиться їм «потерпати» від все можливих перевірок наших державних органів. Можливо, доцільно в закон внести зміни стосовно переліку юридичних осіб, яким надається цей статус. Для іноземних юридичних осіб передбачити певні вимоги та умови, за наявності яких вони зможуть отримати цей статус.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст.356.

ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ПІД ЧАС АТО

Маркова Юлія Володимирівна

Державний виконавець Першого міського відділу державної виконавчої служби Хмельницького міськрайонного управління юстиції

З подіями, які відбуваються на сході країни, більшої актуальності набуває проблема, пов'язана з пошуком безвісно зниклих осіб. Адже тривала відсутність фізичної особи на місці її постійного проживання, а також відсутність відомостей про місце перебування останньої може мати ряд негативних наслідків як для третіх осіб, так і для майна самої фізичної особи [2, с. 286]. Даний факт породжує у цивільних правовідносинах певну невизначеність суб'єктного складу [3, с. 131]. Така невизначеність, в першу чергу негативно впливає на правові відносини між родичами та

близькими зниклої особи. Вони не можуть одержувати пенсію як утриманці, одержати страхові виплати тощо.

Відповідно до ст. 43 Цивільного кодексу України передбачено, що фізична особа визнається судом безвісно відсутньою, якщо протягом одного року в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування. У разі неможливості встановити день одержання останніх відомостей про місце перебування особи початком її безвісної відсутності вважається перше число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць - перше січня наступного року [1]. Цивільним процесуальним кодексом України регламентується порядок визнання громадянина безвісно відсутнім, який вирішується тільки в судовому порядку за місцем проживання заявника, що є гарантією від необґрунтованого визнання особи безвісно відсутньою.

Варто звернути увагу на те, що законодавець розрізняє поняття, що виходять із змісту статті 44 Цивільного кодексу України:

- 1) «фізична особа, місце перебування якої невідоме»;
- 2) «фізична особа, визнана безвісно відсутньою».

Різниця між цими поняттями полягає в тому, що безвісно відсутньою фізична особа вважається лише з моменту набрання законної сили рішення суду про визнання її такою. А з моменту звернення заявника чи органу опіку й піклування до нотаріуса з відповідною заявою особа вважається такою, місце перебування якої не відоме [4, с. 130-131].

При визнанні особи безвісно відсутньою настають такі правові наслідки:

- над майном такої особи встановлюється опіка. З цього майна видається утримання громадянам, яких безвісно відсутній зобов'язаний за законом утримувати. За рахунок цього самого майна погашається заборгованість з інших зобов'язань безвісно відсутнього (ст. 44 ЦК України);

- неповнолітні та повнолітні непрацездатні діти, непрацездатні батьки, дружина, незалежно від віку і працездатності, якщо вона доглядає дітей безвісно відсутнього, які не досягли восьми років, мають право вимагати призначення їм пенсії у зв'язку з визнанням годувальника безвісно відсутнім (ст. 46 Закону України «Про пенсійне забезпечення»);

- дружина (чоловік) безвісно відсутнього набуває право розірвати шлюб у так званому спрощеному порядку через органи РАЦСу (п. 1 ч. 1 ст. 107 Сімейного кодексу України);

- припиняються зобов'язання, тісно пов'язані з особою безвісно відсутнього(наприклад, дія довіреності, договору поруки);

- кредитори мають право вимагати задоволення з майна цієї особи.

У зв'язку з бойовими діями, що відбуваються на сході нашої країни багато людей, і не тільки військовослужбовців, вважаються такими, що пропали безвісті.

Слід зазначити, що існує ціла низка проблем у цьому ключі. Так, питання щодо зниклих безвісти осіб регулюється Цивільним законодавством України, яке не повністю врегульовує дане питання, виходячи з потреб сьогодення. На наш погляд, законодавцю необхідно звернути увагу щодо змін норми законодавства відносно визнання особи безвісно відсутньою. А саме такі визначальні два факти: «в часі», тобто термін протягом якого про особу в місці її постійного місцезнаходження (військові, добровольці) немає відомостей про місце її перебування, і «фактичні дані» про те, що особа зникла в зоні АТО під час ведення бойових дій. В даному аспекті, на наш погляд не потрібно чекати повного закінчення бойових дій.

Ми вважаємо, що вказані зміни підвищать соціальний захист громадян України. Адже згідно статті 46 Конституції України громадяни мають право на належний соціальний захист. Антитерористична операція на території нашої держави призводить до того, що частина населення опиняється за межею бідності, у так званих «складних життєвих обставинах». Цим і породжується потреба у соціальному захисті населення та збільшенні ролі держави у вирішенні деяких нагальних питань. Зокрема, у вирішенні питання визнання фізичної особи безвісно відсутньою під час АТО, а саме в здійсненні реформування цивільного законодавства.

Література:

1. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України, - 2003, - №№ 40-44, - ст.356.

2. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – 3-тє вид., переро. і допов. – К. : Юрінком Інтер. 2010. – 976 с. 286
3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2014. – Т. 1. – 656 с. 131
4. Цивільне право України: В 2-х томах. Том 1: Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. Є.О. Харитонова, канд. юрид. наук Н.Ю. Голубєвої. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – 832 с.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИЗМУ

Погорецька Наталія Вікторівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Основним видом співробітництва держав у всі часи, починаючи з найдавніших, є торгівля товарами (матеріальними речами). Однак з розвитком світової економіки, науково-технічного прогресу та поглибленням своєї «спеціалізації» у тій чи іншій сфері для деяких держав визначальною стала торгівля послугами.

На сьогодні у науковій літературі відсутня єдність поглядів щодо кваліфікації таких договорів, як договір споживання, договір на туристичне обслуговування, на туристичні послуги інші цивільно-правові договори, з якими вони мають спільні риси.

Водночас такі поняття як туристична послуга, туристичне обслуговування, визначення предмету договору на туристичне обслуговування, а також правову систему, за якою будуть вирішені спірні питання мають принципове значення не тільки для теорії, але і для практики регулювання міжнародних приватних правовідносин, тому дане питання залишається дискусійним й потребує подальшого ретельного наукового аналізу.

Відповідно до ч. 1 ст. 45 Закону України «Про міжнародне приватне право» договір споживання визначається як договір щодо придбання товарів та одержання послуг особою (споживачем) не для цілей підприємницької діяльності[1]. У другій та третій частині даної статті законодавець закріпив правила щодо визначення права за договором споживання. Також необхідно зазначити, що в зарубіжній літературі деякі правила захисту прав споживачів відносяться до над імперативних норм [2, с. 206].

Звичайно, як і будь-яка послуга туристична послуга реалізується лише через її споживання. Тому не випадково в Законі України «Про туризм» поряд з поняттям «турист» ми зустрічаємо й поняття «споживач» [3].

Це говорить про споживчий характер самого договору про надання туристичних послуг. Тому постає питання: як співвідносяться категорії «договір про споживання» та «договір про надання туристичних послуг»? З одного боку, це можуть бути два самостійних види договорів. Ознаками споживчого договору є спрямованість договору, мета, предмет, особливість суб'єктного складу, процедурний характер (який пов'язаний з особливими процедурами отримання споживачем інформації про товари та послуги), відплатний характер [4].

Але все ж таки, можна погодитись із тим, що договори співвідносяться між собою як родове та видове поняття. «Договір про споживання» є дуже широким поняттям, яке в кожному окремому випадку потребує своєї конкретизації. Саме такою конкретизацією виступає договір про надання туристичних послуг, оскільки характеризується через ознаки споживчого договору, має і свої особливі ознаки, а саме: 1) специфічний суб'єктний склад; 2) об'єкт договірних зобов'язань призначений виключно для особистих, сімейних, домашніх та інших потреб, не пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності; 3) публічно-правовий характер; 4) оплатний характер; 5) особливий порядок укладення[5].

Договір про споживання є базою, на якій продовжує свій розвиток усі інші договори, пов'язані зі сферою послуг. Саме тому, при укладанні та виконанні договору про надання туристичних послуг застосовуються положення споживчого договору, окрім випадків, коли перший має свої особливості або інше передбачене законом.

Визначення договору на туристичне обслуговування надається в ч. 1 ст. 20 Закону України «Про туризм», де вказано, що за зазначеним договором одна сторона (туроператор, який укладає договір безпосередньо або через турагента) зобов'язується надати за замовленням іншої сторони (туриста) комплекс туристичних послуг (туристичний продукт), а турист зобов'язується оплатити його. Слід зазначити, що сам термін, обраний українським законодавцем, є об'єктом критики науковців, оскільки законодавець не досить чітко розмежовує поняття «обслуговування» та «послуги». Так, Н. В. Сірик стверджує, що обслуговування є збірною категорією, яка застосовується для характеристики діяльності, спрямованої на задоволення потреб громадян [6]. Під час здійснення цієї діяльності організації продають товари, виконують роботи, надають послуги. Таким чином, поняття «обслуговування» є більш широким, ніж поняття «послуга» (останнє є складовою частиною першого) [7]. А оскільки договір надання туристичних послуг оформлює тільки одне зобов'язання, в силу якого виконавець зобов'язується надати туристу весь комплекс послуг з перевезення, розміщення тощо, то не можна не погодитися з думкою А. Г. Славової, яка стверджує, що для визначення дій, спрямованих на задоволення потреб туристів, доцільно використовувати термін «туристичні послуги», а не «послуги з туристичного обслуговування». Отже, й договір, що оформлює відносини з надання туристу комплексної туристичної послуги, повинен називатися договором про надання туристичних послуг [8].

У міжнародному приватному праві визначення та зміст даного договору неоднакові. Так, у пп. 1.1 Міжнародної конвенції ООН щодо контракту на подорожування від 23.04.1970 контракт на подорож визначається як: або контракт на організацію подорожі, або посередницький контракт на продаж подорожі [9].

Таким чином поряд з договором про надання туристичних послуг використовується поняття договору реалізації (купівлі-продажу) туристичного продукту. На даний момент, існування цієї суперечності породжується самим законодавством. Так, статтею 1 Закону України «Про туризм» в якості одного з провідних понять дається визначення туристичного продукту, як попередньо розробленого комплексу туристичних послуг, який поєднує не менше ніж дві послуги, що

реалізується або пропонується для реалізації за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги. У той же час ст. 25 Закону передбачено, що до прав туриста віднесені відшкодування збитків та компенсація моральної шкоди у разі невиконання умов договору.

Вищевикладене дає змогу нам говорити про те, що законодавець визначив правову форму послуг з туристичного обслуговування як договір роздрібної купівлі-продажу. Звичайно, що дане положення не відповідає суті самої туристичної діяльності. І постає питання: який вид договору слід застосовувати? Як свідчать дослідження, це питання не знайшло однозначної відповіді в практиці, а тому укладається як договір про надання туристичних послуг, так і договір купівлі-продажу туристичного продукту.

Договір про надання туристичних послуг має спільні риси і з цивільно-правовим договором комісії. Тур агент у договорі про надання туристичних послуг повинен бути виключно посередником між туристом та туроператором, а тому всі договори про надання туристичних послуг повинні укладатися тур агентом від імені туроператора. Тому, основною ознакою, яка відмежовує ці два правочини, є особа, яка приймає на себе зобов'язання надати туристичну послугу: в договорі про надання туристичних послуг на себе таке зобов'язання бере туроператор, а в договорі комісії – тур агент.

Отже, договір, що оформлює відносини з надання туристу комплексної туристичної послуги, повинен називатися договором про надання туристичних послуг і співвідноситься з договором споживання як видове та родове поняття. Також, за своєю суттю договір про надання туристичних послуг є консенсуальним, синалагматичним, відплатним. Як правило, зазначений договір є публічним і відповідно до ч. 3 ст. 20 Закону України «Про туризм» укладається у письмовій формі.

Оскільки договір на туристичне обслуговування має спільні риси з цивільно-правовим договором комісії, тому всі договори на туристичне обслуговування повинні укладатися тур агентом від імені туроператора.

Щодо вибору права, то виходячи з умов та суті самого договору, закон, найбільш сприятливий для сторони надасть можливість туристу в більшій мірі захистити свої права.

Література:

1. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV в редакції від 09.06.2013: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2709-15/conv>
2. Звеков В.П. Коллизии законов в международном частном праве / В.П. Звеков. — М.: Волтерс Клувер, 2007. — 416 с. — С. 206
3. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324/95-ВР в редакції від 26.04.2014: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/324/95-вр>
4. Аврах А.М. Договор с участием потребителей в системе гражданско-правовых договоров: автореферат дисс. кандидата юридических наук: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dissercat.com/.../dogovor-s-uchastiem-pot...>
5. Гудима М.М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.03 / М. М. Гудима. – Івано-Франківськ, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва, 2012. – 247 с.
6. Сирик Н.В. Правова природа договору про реалізацію туристського продукту/ Н. В. Сирик, А. С. Кусков // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 1042. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм» – Випуск 1. – Харків, 2013. – С. 132-137.
7. Стригунова Д.П. Соотношение «услуга» и «обслуживание» в сфере туризма / Д.П. Стригунова // Современное право. – 2005. – № 4.: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.juristlib.ru/book_3581.html
8. Славова А.Г. Правова природа та сутність договору про надання туристичних послуг / А. Г. Славова // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 4 (II): – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vznu/Jur/2012_4_2/136-140.pdf
9. Міжнародна конвенція ООН щодо контракту на подорожування від 23.04.1970: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/las/show/995_415

ВИНА ЯК УМОВА ДЕЛІКТНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Туркова Поліна Володимирівна

студентка магістратури юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

З абз.1 ч.1 ст. 614 ЦК України випливає легальне визначення поняття вина, що може застосовуватися і до договірних відносин, і до недоговірних, судячи з його розташування у ЦК України. Проте у науковій літературі зазначають, що розуміння вини, означене відповідною статтею, без застережень може застосовуватися лише до договірних відносин, а для цілей недоговірних відносин варто повернутися до суб'єктивного розуміння вини та визначити вину у деліктних зобов'язаннях як психічне ставлення заподіювача шкоди до своєї протиправної поведінки та її негативних наслідків у формі умислу та необережності [1, с. 984].

У монографічному дослідженні О.О. Отраднової уточнюється, що визначення вини в деліктних зобов'язаннях без інтелектуально-вольового аспекту просто перетворюється на констатацію факту неправомірної поведінки. Таким чином, вина наявна тоді, коли особа усвідомлювала або мала можливість усвідомлювати свою поведінку, а також передбачала або мала можливість передбачити можливі наслідки у вигляді заподіяння шкоди. Науковець пропонує визначати вину в деліктних правовідносинах як суб'єктивне психічне ставлення делінквента до своєї протиправної поведінки та її негативних наслідків[2, с. 135].

У навчальному посібнику за редакцією М.К. Галянтича розкривають поняття вини як одну з умов виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди як навмисне чи ненавмисне, але завжди залежне від волі та свідомості суб'єкта права його власне ставлення до вжиття чи невжиття заходів запобігання зовнішньому прояву своєї поведінки, яка є протиправною і шкідливою для особистих немайнових чи майнових благ, належних оточенню[3, ст. 60]. Отже, у посібнику також підтримується суб'єктивне визначення вини для цілей зобов'язань з відшкодування шкоди.

В той же час в науковій літературі наголошується, що висновок про неможливість застосування положень ст. 614 ЦК України до відносин

деліктної відповідальності є недостатньо обґрунтованим. Зокрема, М.М. Хоменко вважає, що в такому випадку може застосовуватися аналогія закону. Проте, на думку науковця, об'єктивний підхід виявляється дійсно недоречним, коли мова йде про умисел, оскільки він є категорією суб'єктивною[4, с. 102]. Таким чином, як випливає із тексту статті, науковець не заперечує проти психологічної концепції вини, проте й не відходить від положень поведінкової концепції. Суб'єктивний критерій має значення в частині усвідомлення своїх дій особами при вчиненні неправомірних дій для кваліфікування них як умисних або необережних. Проте в іншому цивільне право сприймає поведінкову концепцію.

На нашу думку, дискусійність та неоднозначність поняття вини в цивільному праві не переоцінюється. Поняття вини в деліктних зобов'язаннях зокрема є не менш проблемним питанням, проте на основі проведеного дослідження варто схилитися до думки, відповідно до якої суб'єктивне розуміння вини є більш доречним. Свою позицію обґрунтовуємо тим, що деліктні зобов'язання за своєю природою мають охоронний характер, в чому яскраво проявляється відмінність деліктних зобов'язань від договірних. Тобто, деліктні зобов'язання як такі, в основі яких лежить порушення майнових та особистих немайнових прав, більш наближені до кримінально-правового розуміння вини, тобто психологічної концепції.

В контексті з'ясування природи вини у деліктних зобов'язаннях важливо розглянути її форми. На нашу думку, умисел є суб'єктивною категорією, зокрема, шкода з умислом заподіюється найчастіше в зв'язку з вчиненням злочинів – тобто, вина у формі умислу встановлюється ще у кримінальному провадженні на основі психологічних характеристик особи.

Вина у формі необережності виявляється у відсутності у особи наміру вчинити протиправне діяння та завдати шкоду або сприяти завданню шкоди. На відміну від умислу, існує питання щодо віднесення необережності до суб'єктивного чи об'єктивного критерію. Як зазначають В.Т. Смирнов та А.О. Собчак, необережну вину не можна перетворювати тільки у фактичну помилку, якою вона постає, якщо не зважати на внутрішній (психічний) стан особи до вчинюваних нею дій і їх наслідків. Науковці обґрунтовують можливість двоякого підходу – використовувати або об'єктивні критерії, тобто критерії, визначені обстановкою, та такі, що

не залежать від суб'єктивних якостей заподіювача шкоди, або враховувати всі критерії, тобто – як суб'єктивні, так і об'єктивні критерії кожної конкретної справи [5, с. 80]. На нашу думку, позиція науковців є привабливою, проте складною для застосування, оскільки на сьогоднішній день суди найчастіше здійснюють оцінку дій правопорушника через дослідження категорій розумності, обачливості, дбайливості – тобто, через сприйняття об'єктивного критерію вини. Такий стан справ зумовлюється частковою неможливістю дослідити суб'єктивні особливості особи.

Отже, на основі проведеного дослідження, варто зробити висновок, що суб'єктивне визначення вини для цілей зобов'язань з відшкодування шкоди є більш доцільним, проте на сьогоднішній день вину в формі необережності в основному відносять до об'єктивного критерію через складність дослідження судом суб'єктивних особливостей особи.

Література:

1. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. – 4-те вид., стереотипне. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 1176 с.
2. Отраднова О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань : монографія / О.О. Отраднова – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 328 с.
3. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди : навч. посіб. / М. К. Галянтич та ін.; за ред. М. К. Галянтича. - К. : Юрінком Інтер, 2011. –624 с.
4. Хоменко М. Вина як умова деліктної відповідальності / М. Хоменко // Наукові праці цивілістичного студентського гуртка. - Вип. 4. – 2009. – С. 98-119.
5. Смирнов В.Т. Общее учение о деликтных обязательствах в советском гражданском праве: Учебное пособие / В.Т. Смирнов, А.А. Собчак. – Л., Изд-во ЛГУ. 1983. – 152 с.

**ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ
ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ**

Карпенко Катерина Володимирівна

студентка 3 курсу, спеціалізація "цивільна та господарська юстиція "

Криворізький факультет, Національний університет «Одеська юридична академія»

Спеціальна конфіскація майна належить до одного з найбільш проблематичних інститутів, який досі не здобув належного наукового розроблення. Особливої актуальності це питання набуває у зв'язку з прийняттям Верховною Радою України Закону України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської Комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації" від 18.02.2016 №1019-VIII.

Зазначеним законодавчим актом З статтю 96¹ Кримінального кодексу України викладено в новій редакції, згідно з якою: "Спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених КК України, за умови вчинення умисного злочину або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною КК України, за які передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян".

Ст. 170 КПК України зазначає, що арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому КПК України порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом злочину, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб,

конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна.

Досить незрозумілим є визначення та застосування в ст. 170 КПК України такого терміну, як "сукупність підстав чи розумних підозр вважати". Аналіз вказаної статі дає змогу зробити висновок про те, що орган досудового розслідування в особі слідчого матиме можливість застосувати право арешту майна з підстав того, що на його думку воно може бути заарештовано, так зване, суто внутрішнє переконання.

На нашу думку доцільно викласти дану статтю в наступній редакції "Арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому КПК України порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність доказової інформації вчинення злочину.."

Закон про спеціальну конфіскацію майна визначає третіх осіб, майно яких може бути арештовано, - особи, які отримали чи придбали у підозрюваної, обвинуваченої чи засудженої особи майно безоплатно або в обмін, на суму значно нижчу ринкової вартості або знали чи повинні були знати, що мета такої передачі: отримання доходу від майна, здобутого внаслідок вчинення злочину, приховування злочину та/або уникнення конфіскації.

Таким чином, аналізуючи даний текст статті ми бачимо, що треті особи – це фактично сторони цивільних правовідносин: покупець, особа, якій було подароване таке майно тощо.

Зміни, що були внесені, фактично згладили принцип правомірності правочину.

Відповідно до ч. 1 ст. 204 Цивільного кодексу України правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним. Але згідно зі змінами, які поніс КПК України слідчий, фактично, буде брати на себе повноваження суду і без судового процесу визначати чи дійсний цей правочин, чи ні.

Отже, аналізуючи положення нової редакції ст. 170 Кримінального процесуального кодексу України, можна дійти висновку про те, що в цілому зміни, які були внесені до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України є позитивним кроком, проте потребують деякого доопрацювання, оскільки бажання

імплементации національного законодавства до стандартів законодавства країни Європейського Союзу, в нашому випадку може призвести до порушення прав громадян.

Джерела:

1. Закон України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації" від 18 лютого 2016 р.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р.

Науковий керівник: Аненко Олександр Сергійович, старший викладач, Криворізький факультет, Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ВІКОВОЇ МЕЖІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Кулик Оксана Олександрівна

студентка, Вінницьке відділення Київського фінансово-економічного коледжу Національного університету Державної податкової служби України

Згідно зі статистичними даними, злочинність осіб віком 10-19 років збільшується. І питання юридичної відповідальності даної вікової групи на сьогодні постає дуже гостро. Судова палата у кримінальних справах Верховного суду України відзначила, що однією з головних причин вчинення злочинів є п'янство неповнолітніх. У стані алкогольного сп'яніння вчинив злочин кожен шостий засуджений підліток.

Статистика говорить, що з кожним роком рівень злочинності серед підлітків не лише зростає але й молодшає, а це спонукає до висновків, що

потрібно змінювати щось у Кримінальному законодавстві щодо відповідальності неповнолітніх.

Саме по собі діяння може бути скоєне як певними діями, так і бездіяльністю. Особа може своїми активними вчинками безпосередньо здійснювати фізичний вплив на організм потерпілого за допомогою своїх тілесних можливостей, так і за допомогою будь-яких явищ навколишнього середовища, а також своїми словами тощо. Усі ці дії можуть бути скоєні як з прямим умислом, так і з непрямым. І тільки відокремлюючи одні елементи від інших, а потім аналізуючи їх у симбіозі, можливо зрушити ту ситуацію, яка склалася нині із незмінними майже півстоліття мінімальними віковими межами кримінальної відповідальності в Україні, так, наче час зупинено, розвитку немає й нічого не змінилося ні у об'єктивному світі, ні у суб'єктивному.

Здається усе зрозумілим: законодавець визначив, що фізичні особи з 14 років можуть нести кримінальну відповідальність за злочини, але це є конвенційне рішення і воно не аксіоматичне, тому закономірними є різні точки зору з цього приводу. Ряд дослідників пропонують встановити вік кримінальної відповідальності за тяжкі злочини з 13 років, пояснюючи це тим, що неповнолітні вже з 13-річного віку здатні розуміти протиправність та усвідомлювати суспільну небезпеку таких злочинів, як умисне вбивство.

Я вважаю, що людина вже в цьому віці здатна розуміти свої вчинки і усвідомлювати цінність людського життя. В школах має бути можливість отримати правову оцінку цьому що таке діяння є злочином.

Пропозицію про пониження віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, за тяжкі насильницькі злочини проти особи підтримали понад 75 % опитаних практичних працівників правоохоронних органів. Дана пропозиція відповідає криміногенній обстановці в країні щодо даної категорії злочинів, враховує вікові особливості підлітків і не суперечить у цьому відношенні зарубіжній законодавчій практиці.

Але тут виникає ще одна проблема: не всі підлітки в даному віці досягають психологічної зрілості і тому потрібно проводити медичну експертизу на психічний розвиток неповнолітнього, який вчинив суспільно небезпечне діяння.

Покарання у сучасному розумінні не лише направлене на

повернення якихось матеріальних благ, а більше зроблено акцент на принцип справедливості й відповідальності за скоєне, з наданням злочинцю в умовах ізоляції від суспільства можливості усвідомити вчинене та виправити свій напрям життя у позитив, не вчиняючи подібного у майбутньому.

Література:

1. Абросімова Ю.А. Злочинність неповнолітніх та запобігання їй на регіональному рівні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2007. 20 с.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 2-е вид., перероб. та доп. / За заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. К.: Дакор, 2008. 1428 с.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С.С. Яценко. К.: А.С.К., 2005. 848 с.

Науковий керівник: Білоус Оксана Анатоліївна, викладач Вінницького відділення Київського фінансово-економічного коледжу Національного університету Державної податкової служби України

СЛІДЧИЙ СУДДЯ ЯК ГАРАНТ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Лазоренко Аліна Валеріївна

*студентка 3 курсу, спеціалізація «цивільна та господарська юстиція»,
Криворізький факультет, Національний університет «Одеська юридична
академія»*

У правовій державі людина, її життя, здоров'я, честь, гідність, права і безпека є найвищою цінністю. Забезпечення захисту цих цінностей має бути головною метою юридичної науки й практики. Інститут слідчого судді дозволяє реалізувати судову владу на його досудових стадіях суб'єктом, до компетенції якого не відноситься здійснення правосуддя в кримінальних справах, що позитивно позначається на ефективності його діяльності.

За Кримінально-процесуальним кодексом України, у судах загальної юрисдикції запроваджено інститут слідчого судді, як особи, яка спеціально уповноважується на здійснення контролю за дотриманням прав і свобод сторін кримінального провадження під час досудового розслідування. Слідчим суддею може виступати виключно суддя загального місцевого суду першої інстанції, який обирається зборами суддів зі складу суддів цього суду й лише щодо вирішення питань, пов'язаних з проведенням негласних слідчих (розшукових) дій, слідчим суддею за посадою виступає голова відповідного апеляційного суду, який може повністю чи частково делегувати свої повноваження іншому судді цього суду шляхом ухвалення відповідного розпорядження. У випадку, передбаченому статтею 247 КПК,- голова чи за його визначенням інший суддя Апеляційного суду Автономної республіки Крим, апеляційного суду області, мість Києва та Севастополя.

КПК України покладає на слідчого суддю значний об'єм функцій та обов'язків, які він має виконувати. Функції слідчого судді, які він здійснює в ході кримінального провадження, можна умовно поділити на кілька груп:

1. Розгляд питань, які стосуються застосування, зміни чи скасування заходів забезпечення кримінального провадження (у тому числі й запобіжних заходів);

2. Нагляд за дотриманням законності в питаннях затримання особи та утримування її під вартою;

3. Надання дозволів на вчинення окремих слідчих дій в ході досудового розслідування;

4. Розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування;

5. Вирішення питань щодо поміщення неповнолітнього у приймальник-розподільник та щодо направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи;

6. Функції слідчого судді в межах міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Наведений вище перелік функцій слідчого судді достатньо яскраво демонструє, наскільки важливою і повноважною є ця особа в сфері кримінального провадження.

У межах своїх повноважень слідчий суддя проводить судові засідання, викликає зацікавлених сторін, заслуховує пояснення, вивчає документи та приймає рішення.

Окремо необхідно указати, що виключно слідчим суддею в ході досудового розслідування за клопотанням слідчого, яке узгоджене з прокурором, вирішуються питання про застосування таких особливих заходів забезпечення кримінального провадження як запобіжних заходів. Зокрема, таких як:

- особисте зобов'язання, яке полягає у покладенні на підозрюваного чи обвинуваченого судом певних зобов'язань;
- особиста порука;
- застава, яка полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України;
- домашній арешт, який полягає у забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби;
- тримання під вартою, який є виключним запобіжним заходом.

Основним призначенням слідчого судді є здійснення судового захисту прав і законних інтересів осіб, які приймають участь в кримінальному процесі, та забезпечення законності провадження по справі на досудових стадіях. Це зумовлює специфічний характер виконуваної ним кримінально-процесуальної функції, а саме: забезпечення законності та обґрунтованості обмеження конституційних прав і свобод людини на досудовому провадженні по кримінальній справі.

Джерела:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»- Х.: Одісей, 2012.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012.
3. Скрипіна Ю.В. Слідчий суддя в системі кримінально-процесуальної діяльності (порівняльно-правове дослідження): автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09, Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. - Х., 2008.

Науковий керівник: Аненко Олександр Сергійович, старший викладач, Криворізький факультет, Національний університет «Одеська юридична академія»

КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА

Лучка Ольга Романівна

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Однією із проблем українського суспільства є стрімке зростання протиправних посягань у сфері кредитних відносин, що ставить під загрозу безпеки як економіки України загалом, так і банківської системи зокрема. Особливістю даних посягань є високий інтелектуальний та фаховий рівень шахрайських дій відносно кредитних ресурсів українських банків.

Кредитні відносини є самостійною сферою економічних відносин, пов'язаною із наданням коштів у позику та повернення їх (коштів) разом із визначеними відсотками.

На сьогоднішній день наука кримінального права України не виробила єдиного підходу стосовно розуміння кримінальних відносин як об'єкту кримінально-правової охорони. Проте, аналіз наукових праць із даної проблематики дає підстави твердити, що під кредитними відносинами як об'єктом кримінально-правової охорони слід розуміти охоронювані кримінальним законом суспільні відносини, що забезпечують рух кредитних коштів в різних сферах економіки та виникають між кредитором і позичальником на умовах, встановлених кредитором, із метою отримання прибутку і надання фінансових послуг юридичним і фізичним особам.

Як свідчить правозастосовча практика, у сфері вітчизняного кредитування вчиняються різного характеру злочинні діяння. Що дало можливість науковцям твердити про значну кількість підстав класифікації злочинів у сфері кредитування.

Так, зазвичай виділяють наступні підставами класифікації злочинів у сфері кредитних відносин:

1. етапи (стадії) процесу кредитування: 1) подання неправдивої інформації при видачі кредитів; 2) перевірки кредитною установою поданих особою документів, надання попередніх висновків щодо повноти та дійсності поданих документів; 3) надання згоди уповноваженим органом кредитної установи для прийняття рішення про видачу кредитних

коштів; 4) укладення кредитного договору та видачі коштів; 5) під час супроводження кредиту банківськими та кредитними установами;

2. суб'єкти кредитування: 1) злочини, які вчиняються позичальниками; 2) злочини, які вчиняються службовими особами банківських і кредитних установ; 3) злочини, які вчиняються службовими особами органів, що регулюють та контролюють банківську діяльність та іншими службовими особами;

3. форма кредиту (не забезпечені, т.т. бланкові, забезпечені);

4. кількісний склад суб'єктів злочину (одноособові, групою осіб) [5, с. 106].

Варто звернути увагу і на підставу класифікації досліджуваних нами злочинів, запропоновану М. Л. Давиденко, - вид економічної діяльності банківських установ. Так, науковець, беручи за основу види економічної діяльності банківських установ, що закріплені у Законі України «Про банки і банківську діяльність» [2], у сфері банківської діяльності виділяє наступні злочини:

1) злочини у сфері банківського кредитування;

2) злочини у сфері розрахункових операцій банків;

3) злочини у сфері депозитних операцій банків;

4) інші злочини, що пов'язані з діяльністю банківських установ (операції з цінними паперами, зовнішньоекономічною діяльністю, трастові операції тощо) [3, с. 159].

О. Сухачова до основних злочинів у сфері банківського кредитування відносить протиправні діяння, передбачені Кримінальним кодексом України (далі – КК України) [1], котрі на кредитні відносини посягають шляхом обману або зловживання довірою: 1) шахрайство (ст. 190 КК України); 2) заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК України); шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222) [4, с. 112].

Особливо практичне значення має класифікація злочинів у сфері кредитування, що впливає із безпосереднього об'єкта злочинів: 1) злочини, щобезпосередньо посягають на кредитні відносини (наприклад, шахрайство (ст. 190 КК України); шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України); 2) «інші злочини», т.т. злочини, що опосередковано посягають на сферу кредитування: заподіяння майнової

шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК України), невиконання судового рішення (ст. 382 КК України) [1].

Як зазначає О. В. Старостенко, під злочинами у сфері кредитування слід розуміти суспільно небезпечні винні діяння (дії або бездіяльність) вчинені суб'єктом злочину з метою отримання незаконним шляхом кредитних коштів чи інші незаконні дії, що пов'язані з кредитними правовідносинами [5, с. 106].

Кримінальне законодавство України не містить самостійної норми, котра б прямо передбачала відповідальність як за незаконне отримання кредиту, такі за ухилення від погашення кредиторської заборгованості.

На практиці часто зустрічаємо множинність злочинів у сфері банківського кредитування, які, зазвичай, кваліфікуються за сукупністю економічних та інших, суміжних з ними, злочинів. Що в котре підтверджує думку про те, що неодмінно потрібно виділяти злочини у сфері банківського кредитування та «супутні» із ними злочини, що на практиці часто виступають як способи вчинення основних злочинів.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. (редакція від 18 березня 2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 25-26. - Ст. 131.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. (редакція від 1 квітня 2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 5-6.- Ст. 30.
3. Давиденко М. Л. Поняття та класифікація злочинів у банківській сфері / М. Л. Давиденко, О. В. Герасимов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. - 2013. - № 1062, вип. 14. - С. 158-162.
4. Сухачов О. Злочини у сфері банківського кредитування / О. Сухачов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2012. - Вип. 93. - С. 111-114.
5. Старостенко О. В. Поняття та види злочинів у сфері кредитування / О. В. Старостенко // Митна справа. - 2013. - № 6(2.1). - С. 100-107.

Науковий керівник: Яремко Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та процесу Тернопільського національного економічного університету, доцент

ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Смирнов Максим Іванович

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»

Відповідно до положень КПК прокурор, здійснюючи свої повноваження згідно з вимогами КПК, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові та інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення прокурора.

Процесуальне положення прокурора у кримінальному процесі має визначатися з урахуванням виконуваної прокурором процесуальної функції. Тому аналізуючи процесуальне положення прокурора відповідно до діючого кримінального процесуального законодавства, необхідно враховувати, що його участь у кримінальному процесі визначається в першу чергу закріпленими ст. 121 Конституції України базовими положеннями щодо основних напрямків діяльності (функцій) органів прокуратури України.

Відповідно до діючого законодавства на прокуратуру покладаються такі функції: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. З метою реалізації своїх функцій прокуратура здійснює міжнародне співробітництво. На прокуратуру не можуть покладатися функції, не передбачені Конституцією України.

КПК у ст. 36 наділяє прокурора широкими владно-розпорядчими повноваженнями, які є різними за змістом та призначенням, але всі вони направлені на здійснення прокурором нагляду за додержанням законів під

час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

Термін «процесуальне керівництво» в КПК не розкривається, однак його визначення можна знайти у Концепції реформування кримінальної юстиції України де «процесуальне керівництво» прокурором розглядається як організація процесу досудового розслідування, визначення напрямів розслідування, координації процесуальних дій, сприяння створенню умов для нормального функціонування слідчих, забезпечення дотримання у процесі розслідування вимог законодавства України.

У кримінальному процесі нагляд прокурора за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство дійсно має специфічні ознаки. Це викликало багаторічну дискусію щодо ролі прокурора у кримінальному судочинстві та правової природи тих владно-розпорядчих повноважень, які він має у кримінальному судочинстві. У зв'язку з цим, дискусійним залишається питання щодо характеру повноважень прокурора та співвідношення прокурорського нагляду і процесуального керівництва досудовим розслідуванням. У процесуальній теорії існує декілька позицій стосовно цієї проблеми, зокрема:

1) одні автори повністю відкидають керівну роль прокурора на досудовому провадженні, стверджуючи, що керівництво несумісне з прокурорським наглядом. Прокурор здійснює нагляд, але не здійснює керівництво досудовим розслідуванням. Таким чином, роль прокурора зводиться до спостереження за досудовим розслідуванням;

2) прихильники іншої точки зору стверджують, що прокурорський нагляд і процесуальне керівництво – це самостійні функції прокурора у досудовому провадженні. Нагляд та керівництво розслідуванням – різні функції, прокурор керує розслідуванням та здійснює за ним нагляд. Ця концепція виходить із того, що прокурорський нагляд у кримінальному судочинстві характеризується винятковими повноваженнями прокурора, тому можна виділити його наглядові та керівні повноваження. При цьому керівництво та нагляд є не тотожними, однак є однопорядковими функціями. Прокурор у стадії досудового розслідування має широкі повноваження, які можна поділити на дві групи: 1) процесуальне керівництво та 2) нагляд;

3) деякі автори обстоюють наявність у прокурора функції процесуального керівництва розслідуванням, але тлумачать його у формі нагляду, вважаючи, що між першим і другим чіткої межі провести неможливо. Нагляд не може бути зведений до одного лише спостереження за виконанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування. Прокурорський нагляд, попереджуючий, такий, що виявляє, а потім безпосередньо, за допомогою своїх владно-розпорядчих повноважень усуває порушення закону та інші упущення слідчого, є по суті керівництвом розслідуванням, яке дозволяє правильно визначити головний напрям діяльності слідчого у конкретному кримінальному провадженні.

Найбільш вдалою та обґрунтованою, на наш погляд, є концепція процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Специфіка прокурорського нагляду у кримінальному провадженні, повноваження прокурора, які мають владно-розпорядчий та організаційний характер дають можливість стверджувати про здійснення прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ

Чайка Ірина Русланівна

студентка юридичного факультету Тернопільського національного економічного університету

Злочини проти основ національної безпеки України є найбільш небезпечними посяганнями на суспільні відносини, які забезпечують державну безпеку, обороноздатність, незалежність країни, її конституційний лад. З березня 2014 року спостерігається значна активізація здійснення протиправних діянь у даній сфері: станом на 3 березня 2014 року Службою безпеки України здійснювалося понад три тисячі кримінальних проваджень за фактами вчинення злочинів проти основ національної безпеки України. З них – 622 провадження проти основ національної безпеки України, 76 - за державну зраду, 1042 - за

вчинення терористичного акту, 54 - за вчинення диверсій та 9 за шпигунство [1].

Норми кримінального законодавства щодо злочинів проти основ національної безпеки України потребують вдосконалення. Однак, у світлі подій сьогодення вітчизняним законодавцем уже внесено зміни до ст. ст. 109-114 Кримінального кодексу України (далі - КК України). Зокрема, до санкції норми кожної з статей додано такий вид покарання як конфіскація майна. Також кодекс доповнено наступними статтями: ст. 110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України» та ст. 114-1 «Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань» [2]. Зрозуміло, за обставин, котрі склалися зараз в Україні, цього недостатньо. Корисним у даному напрямку нам видається законодавчий досвіду зарубіжних країн.

Доцільним вбачається криміналізувати публічні заклики до вчинення більшості злочинів, які передбачені розділом I Особливої частини КК [2] з метою запобігання таким діям на території України.

З огляду на сучасну політичну ситуацію в Україні, в якій бездіяльність державних органів може призвести до втрати не лише частини території нашої держави, але й до значно серйозніших втрат, вважаємо, що кримінальну відповідальність слід передбачити не лише за умисні дії, вчинені з метою зміни меж території або державного кордону України (ст. 110 КК України) [2], але і за бездіяльність службових осіб органів державної влади, що може призвести до таких наслідків.

Також недостатньо суворим вбачається покарання, передбачене за посягання на територіальну цілісність і недоторканість України (позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років). За аналогічні дії, законодавством більшості європейських держав, наприклад, ст. 127 § 1 КК Польщі, передбачене покарання у виді довічного позбавлення волі [3].

При аналізі кримінальних кодексів країн пострадянського простору, ми відмітили, що крім діянь, що уже передбачені в КК України, зарубіжні КК криміналізують озброєний заколот (ст. 280 КК Азербайджанської республіки) [4]; насильницьке утримання державної влади (ст. 278 КК Азербайджанської республіки) [4]; незаконне захоплення військового керівництва та незаконне переміщення, накопичення

військової сили та техніки (ст. 316 КК Грузії) [5]; ведення антиконституційних переговорів та укладення антиконституційних угод (ст. 309 КК Грузії) [5]; колабораціонізм (ст. 120 КК Литви) [6]; зловживання офіційними повноваженнями (ст. 123 КК Литви) [6]; наруга над державними символами (ст. 127 КК Литви) [6]. За доцільне для України вбачається також передбачити відповідальність за насильницьке утримання державної влади, ведення антиконституційних переговорів та укладення антиконституційних угод з метою превенції таких дії в майбутньому, а також збільшити покарання за наругу над державними символами.

У свою чергу кримінальні кодекси країн Європи в більшій мірі різняться від українського кримінального законодавства. Так, КК Швейцарії криміналізує будь-які дії іноземних держав, спрямовані проти безпеки Швейцарії, а також переміщення державних прикордонних каменів, за які передбачено відбування покарання в каторжній в'язниці [7].

КК Польщі встановлює кримінальну відповідальність за такі злочини як: здійснення діяльності, безпосередньо спрямованої на насильницьке відсторонення конституційного органу Республіки Польща та публічну образу будь-якою особою Нації або Республіки Польща [3]. На часі запровадження в Україні і кримінальної відповідальності за публічну образу Нації або держави Україна будь-якою особою.

Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо, що ефективній протидії злочинам проти основ національної безпеки Україна сприятимуть наступні законодавчі новели:

- встановлення відповідальності за публічні заклики до таких діянь, як державна зрада (ст. 111 КК України), посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК України), диверсія (ст. 113 КК України), перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань (ст. 114-1 КК України);
- криміналізація «бездіяльності службових осіб органів державної влади, що мала або могла мати наслідком незаконну зміну меж території або державного кордону» із внесенням даних змін до окремої частини ст. 110 КК України;
- збільшення покарання за діяння, передбачене ч. 1 ст. 110 КК України у виді позбавлення волі на строк від семи до п'ятнадцяти років;

- криміналізація насильницького утримання державної влади представником влади, термін повноважень якого закінчився;
- криміналізація ведення антиконституційних переговорів та укладення антиконституційних угод в окремій статті Розділу I Особливої КК України;
- збільшення покарання за наругу над державними символами України у виді позбавлення волі строком до чотирьох років, а у випадку вчинення даного діяння особою, яка є представником влади або якщо вони поєднані із національною нетерпимістю строком до шести років та передбачити відповідальність за дані дії в Розділі I КК України;
- встановлення відповідальності за публічну образу Нації або держави Україна будь-якою особою в окремій статті Розділу I Особливої КК України.

Джерела:

1. Офіційний веб-сайт Служби Безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sbu.gov.ua/>
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 25-26. - Ст. 131.
3. Кримінальний кодекс Республіки Польща [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.law.edu.ru/>
4. Кримінальний кодекс Азербайджанської республіки / Наукове редагування, передмова докт.юрид. наук, проф І. М. Рагімова ; переклад з азербайджан. Б. Е. Аббасова. - СПб. : Юридичний центр Прес, 2001.- 325 с.
5. Кримінальний кодекс Грузії / переклад з грузинськ. І. Меріджанашвілі. - СПб. : Юридичний центр Прес, 2002. – 409 с.
6. Кримінальний кодекс Литовської Республіки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.law.edu.ru/>
7. Кримінальний кодекс Швейцарії / Наукове редагування, передмова і переклад з німецької канд. юрид. наук А. В. Серебреннікова. - СПб. : Вид.-во«Юридичний центр Пресс», 2002. - 350 с.
8. Скулиш Є. Д. Злочини проти основ національної безпеки України [Текст] : навч. посіб. / Є. Д. Скулиш, О. Ю. Звонарьов. – К. : Наук. – вид. відділ НА СБ України, 2011. – 220 с.

9. Ліпкан В. А. Національна безпека України : кримінально-правова охорона [Текст] : навч. посіб. / Ліпкан В. А., Діордіца І. В (Серія : національна та міжнародна безпека) – К. : КНТ, 2007. – 292 с.

Науковий керівник: Яремко Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та процесу Тернопільського національного економічного університету, доцент

**ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО
ПЕРЕМІЩЕННЯ В УКРАЇНІ**

Бочек Оксана Іванівна

*науковий співробітник Державного науково-дослідного інституту МВС
України*

Важливою характеристикою сучасного світу є глобальні міграційні процеси, інтенсивність яких постійно зростає. Їх особливою складовою є так звана внутрішня міграція, що включає міграцію осіб, переміщених всередині країни.

За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), чисельність внутрішньо переміщених осіб у світі досягла рекордної відмітки – 33,3 млн осіб, що вдвічі перевищує чисельність біженців (близько 16 млн). А саме в Сирії, Судані, Нігерії, Іраку, Європі – 2,2 млн., у в Азербайджані – 543 тис., Вірменії – 8 тис, Грузії – 206 тис, Росії – 34 тис., Туркменістані – 4 тис., Узбекистані – 3 тис., Україні – 1 774 976. [1]

Проблема осіб, переміщених всередині країни в останні роки викликає занепокоєння міжнародного світового співтовариства, оскільки перетворилася в одну із найбільш гострих політичних та гуманітарних проблем. Переважна більшість сучасних наукових досліджень, присвячена аналізу міжнародного режиму захисту прав біженців загалом та міжнародно-правового статусу біженців та шукачів притулку зокрема. Окремі аспекти щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні і загалом розглядалися в працях Аракелова І.О., Балужева О.В., Беззуб І.О., Бритченко С.П., Буроменського М.В., Гончаренко О.А., Гринчака В.А., Зельдіна О.Р., Іванова Д.В., Козинець І.Г., Малиновської О.А., Новік В.О., Потапова В.І., Чеховича С.Б., Шестак Л.В.; зарубіжних науковців – Гудвін-Гілл Г.С., Дженнінгс Р., Хетеуей Дж. та інших.

За дорученням Генеральної Асамблеї ООН та Комісії з прав людини були розроблені і в 1998 р. прийняті «Керівні принципи з питань переміщених всередині країни осіб» («Керівні принципи»), які

врегулюють вимушене переміщення осіб всередині країни та є керівними вказівками для міжнародних і неурядових організацій та національної влади для розробки законодавчих актів та політичних заходів стосовно переміщення всередині країни.

Так, у вступі «Керівних принципів» дається визначення осіб, переміщених всередині країни як осіб чи групи осіб, яких примусили або вимусили покинути чи залишити своє житло чи місця постійного проживання, зокрема, в результаті чи з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, постійних проявів насилля, порушення прав людини, природних чи техногенних катастроф, і хто не перетинав міжнародно-визнаних державних кордонів. Переміщені всередині країни особи є громадянами своїх держав і мають широке коло громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав. [2]

Останнім часом, багато урядів іноземних держав включили положення «Керівних принципів» до внутрішнього законодавства, більшість країн СНД (Росія, Азербайджан, Грузія, Казахстан та інші) також закріпили в національному законодавстві положення щодо надання допомоги та захисту внутрішньо переміщеним особам (використовують термін «вимушені переселенці»).

В українському законодавстві поняття «особи, переміщені всередині країни» до останнього часу не застосовувалося. Але, у зв'язку з тимчасовою окупацією півострова Крим та міста Севастополь, а також проведення антитерористичної операції на Сході України, питання внутрішньо переміщених осіб стали актуальними і для України.

Тому, дотримуючись «Керівних принципів з питань переміщених всередині країни осіб» 20 жовтня 2014 році був ухвалений Верховною Радою України Закон України № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», який дає визначення внутрішньо переміщеної особи і гарантує дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб. В результаті численних дискусій та узгоджень Закон був визнаний міжнародними організаціями та українськими правозахисниками як прогресивний і такий, що відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту прав ВПО.

Згідно статті 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» внутрішньо переміщеною особою (ВПО) є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває

на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.[3]

Внутрішньо переміщені особи користуються тими ж правами і свободами відповідно до Конституції України, нормативно-правових актів та міжнародних договорів України, як і інші громадяни України, що постійно проживають в Україні. Забороняється їх дискримінація при здійсненні ними будь-яких прав і свобод на підставі, що вони є внутрішньо переміщеними особами.

Іншим терміном, що вживається щодо осіб, які залишили місце свого постійного перебування внаслідок негативних обставин, є поняття «вимушений переселенець». У міжнародному й національному іноземному праві цей термін не часто застосовується, а така категорія осіб визначається як «особи, переміщені всередині країни», «внутрішні біженці», «внутрішньо переміщені особи» тощо. Так, терміни «внутрішньо переміщені особи» або «особи, переміщені всередині країни» широко використовуються в практиці Управління Верховного комісара у справах біженців ООН.

Варто зазначити, що в Україні, внаслідок антитерористичної операції на Сході країни та тимчасової окупації півострова Крим та міста Севастополь, відбулося найбільше внутрішнє переміщення в Європі з часів Другої Світової війни. Як наслідок внутрішньо переміщеними особами в країні стало понад 1,7 млн. осіб.

Зауважимо, що внутрішньо переміщені особи до прийняття Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» існували фактично, і тільки після прийняття цього Закону правовий статус внутрішньо переміщених осіб було закріплено юридично із зазначенням порядку отримання відповідного статусу із чітким окресленням процедури визнання особи внутрішньо переміщеною.

Література:

1. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unhcr.org.ua/>

2. Руководящие принципы по вопросам о перемещении лиц внутри страны. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/internal_displacement_principles.shtml

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014р. № 1706-VII // Відомості Верховної Ради України. - 2015. - № 1. - Ст.1.

ГЕНЕЗИС АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ГАЛУЗІ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Найда Інна Володимирівна

кандидат наук з державного управління, Київський кооперативний інститут бізнесу права

Адміністративно-правове регулювання в галузі молодіжної політики – це впорядкований цілеспрямований вплив держави на суспільні відносини в галузі організації та функціонування молодіжної політики, що передбачає встановлення загальних правил і порядку здійснення молодіжної політики.

Молодіжна політика виступає як один з показників якості суспільства. Як об'єкт адміністративно-правового регулювання молодіжна політика – це багатопланове комплексне поняття, що визначає весь інструментальний, доктринальний, методологічно-правовий спектр держаних відносин у галузі молодіжної політики держави і має визначальне значення для існування та розвитку державності країни.

Питання, пов'язані з реалізацією державної молодіжної політики, часто розглядаються науковцями в контексті становлення і розбудови інститутів держави. В цьому ракурсі необхідно зазначити праці таких вчених як: А. Зайця, В. Кременя, В. Погорілка, С. Телешуна, М. Томенка, в яких безпосередньо чи дотично розглядаються проблеми становлення державної молодіжної політики.

В Україні державна молодіжна політика з перших років незалежності стала одним із найважливіших, пріоритетних і специфічних напрямів діяльності держави. Підвалини цієї політики було закладено з

прийняттям Верховною Радою України Декларації „Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні” (15 грудня 1992 р.) [1] та Закону України „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” (5 лютого 1993 р.) [2].

В контексті створення внутрішніх передумов щодо вступу України в Європейський Союз актуальним є ефективна реалізація державної молодіжної політики на регіональному рівні. Потрібно враховувати європейський досвід, де молодіжна політика на регіональному рівні є окремим, системним напрямом практичної та теоретичної діяльності її суб’єктів: органів державної влади, органів місцевого самоврядування, політичних партій, громадських організацій, рухів та інших соціальних інституцій, що здійснюється у всіх сферах життєдіяльності молоді.

До основних проблем сучасного стану законодавчої бази щодо реалізації державної молодіжної політики в Україні можна віднести: роз’єднаність і наявність великої кількості нормативно-правових актів різної юридичної сили; високий рівень динамічності процесу нормотворення, часте прийняття нових норм, що ускладнюють зміст і структуру правового матеріалу; суперечності та прогалини у законодавстві у цій галузі; тощо.

Ефективність державної молодіжної політики в Україні залежить від готовності молоді до партнерства з державною владою, налагодження двостороннього зв’язку, готовності молодого покоління взяти на себе відповідальність за визнання і підтримку цієї політики.

Відсутність державних стандартів здійснення молодіжної роботи, низька правова культура та недостатній професіоналізм працівників державних органів молодіжної політики вимагають трансформації молодіжної політики в контексті створення внутрішніх передумов щодо вступу України в Європейський Союз.

Література:

1. Декларація Верховна Рада України «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» Відомості Верховної Ради України від 20.04.1993 р., № 16, стаття 166.
2. Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»Голос України від 03.03.1993 р.

ШИРОКИЙ ТА ВУЗЬКИЙ ЗМІСТ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТУ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

П'ятков Петро Вадимович

*аспірант заочної форми навчання Університету Державної фіскальної
служби України*

Одним з поширених на сьогоднішній день визначень адміністративної послуги є визначення, надане І.П. Голосніченком: це створення органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування організаційних умов для реалізації прав і свобод громадянином або іншим суб'єктом адміністративно-правових відносин. До адміністративних послуг відносять: видачу документів дозвільного характеру; реєстрацію; інші види діяльності незалежно від назви, у результаті провадження яких зареєстрованим фізичним та юридичним особам, а також об'єктам, що перебувають у власності, володінні чи користуванні таких осіб надається або підтверджується певний юридичний статус або факт [1, с. 18]. Висловлюються слушні позиції щодо притаманності діяльності з надання адміністративних послуг організаційного характеру, а також щодо віднесення її до форм і методів управлінської діяльності [2, с. 7, 12-13; 3, с. 61-62].

У законодавстві насамперед у Законі України «Про основи містобудування» від 16.11.1992 р. № 2780-ХІІ (далі – Закон «Про основи містобудування») [4] термін «містобудівна діяльність» розглядається як синонім до терміну «містобудування» (ст. 1 цього Закону), під яким розуміється цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури. З подібних позицій виходять також представники доктрини містобудування [5, с. 6].

Вказане визначення, у взаємозв'язку із іншими науковими джерелами стосовно містобудування дозволяє стверджувати про можливість визначення двох основних напрямків містобудівної діяльності: планування та забудова [5, с. 6]. Це підтверджується також іншими основоположними нормативними актами у сфері містобудування, зокрема положеннями Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 р. № 3038-VI (далі – Закон «Про регулювання містобудівної діяльності») [6]. Так, р. 3 вказаного Закону присвячений плануванню територій, а р. 4 – регулюванню забудови територій. Разом із тим, визначати зміст містобудівної діяльності як предмету надання адміністративних послуг виключно через планування та забудову територій означало б надати їй не повну характеристику.

Так, у ст. 2 Закону «Про основи містобудування» визначаються напрями містобудівної діяльності, причому окремі з них не є ані плануванням, ані забудовою територій: створення та ведення містобудівних кадастрів населених пунктів (абз. 8 ст. 2); розвиток національних і культурних традицій в архітектурі і містобудуванні (абз. 11 ст. 2); підготовка кадрів для містобудування, підвищення їх кваліфікації (абз. 15 ст. 2); ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві об'єктів IV і V категорій складності за переліком видів робіт, що визначається Кабінетом Міністрів України в порядку, встановленому законодавством (абз. 15 ст. 2). Вказане свідчить про можливість виділення більш широкого значення містобудівної діяльності, до якого слід включити також діяльність забезпечувального характеру, без якої належне здійснення планування та забудови є неможливим. Такий висновок узгоджується і з існуючими науковими поглядами щодо сутності містобудування [5, с. 6; 7; 8, с. 119]. Вказане надає підстави стверджувати про можливість визначення містобудування у вузькому значенні (планування та забудова територій) та у широкому значенні (до вказаного додається також наведена вище забезпечувальна діяльність).

Адміністративні послуги є достатньо поширеними в обох вказаних аспектах містобудівної діяльності, причому нерідко вони виступають необхідною умовою для її здійснення. Так, у ч. 5 ст. 26 Закону «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено порядок проектування та будівництва об'єктів власниками або користувачами земельних ділянок, що передбачає надання таких адміністративних

послуг, як: отримання замовником або проектувальником вихідних даних; затвердження проектної документації; прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів; реєстрація права власності на об'єкт містобудування. На значну кількість адміністративних послуг у сфері містобудування, що стосуються планування та забудови територій вказує О.Б. Ляшко [9, с. 213-215]. Щодо ж забезпечувальних напрямків містобудівної діяльності, то слід визначити послуги, пов'язані із підготовкою кадрів для містобудування (наприклад, ліцензування освітньої діяльності), вдосконалення показників об'єктів містобудування (наукова діяльність із створенням відповідних юридичних осіб), ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві об'єктів IV і V категорій складності. Забезпечення законності надання вказаних видів послуг потребує застосування різних суб'єктів забезпечення законності, в тому числі вимог до них, а також способів забезпечення законності.

Із вказаного можливо зробити два принципові висновки. По-перше, адміністративна послуга у сфері містобудування має розглядатись не тільки в аспекті шляху спрощення спілкування суб'єкта містобудування та суб'єкта владних повноважень, але й як засіб державного управління певної сфери суспільних відносин, що виникають у зв'язку із створенням об'єктів містобудування. По-друге, містобудування як предмет надання адміністративних послуг слід розглядати як у вузькому, так і в широкому значенні.

Література:

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. — К.: Вид-во «Юридична думка», 2012. — 1020 с.
2. Петьовка В. В. Правове регулювання надання адміністративних послуг в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Петьовка Василь Васильович; ВР України, Ін-т законодавства ВР України. — Київ, 2014. — 20 с.
3. Ляшко О. Б. Про містобудівництво та адміністративні послуги / Ляшко Олег Борисович // Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія: Юридичні науки. — 2013. — Випуск 4. — Том 2. — С. 60–62.

4. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. № 2780-ХІІ: за станом на 09 квіт. 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 52 (29.12.92). — Ст. 683 (із змінами).
5. Штомпель Н. Е. Містобудування: конспект лекцій / Штомпель Н. Е. — Х., ХНАМГ, 2010. — 104 с.
6. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI: за станом на 10 листоп. 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 34 (26.08.2011). — Ст. 343 (із змінами).
7. Омеляненко М. В. Види архітектурно-містобудівної діяльності з точки зору нормотворчого процесу [Електронний ресурс] / М. В. Омеляненко // Веб-сайт «Бібліотека українських авторефератів». — Режим доступу до док.: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=building&id=108&start=1. — Назва з екрану.
8. Ярошевська Р. С. Теоретико-правовий аналіз поняття містобудівної діяльності / Р. С. Ярошевська // Право і суспільство. — 2015. — № 5. — Частина 3. — С. 115–120.
9. Ляшко О. Б. Питання класифікації адміністративних послуг у сфері містобудування / Ляшко Олег Борисович // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Серія: Юриспруденція. — 2014. — № 12. — Том 2. — С. 213–215

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ « БУДІВНИЦТВО» ТА «МІСТОБУДУВАННЯ»

Стукаленко Ольга Володимирівна
кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та
господарського права Одеського національного університету ім.
І.І.Мечникова

Необхідно визначитися з правозастосуванням поняття «будівництва» та «містобудування». Як зазначає, В.О. Ромасько, будівництво як об'єкт адміністративно-правового регулювання не тотожне об'єкту містобудування і є значно ширшим за змістом, напрямками, засобами регулювання тощо [1, с. 15].

Так, у Законі України «Про основи містобудування», містобудування чи містобудівна діяльність визначаються саме, як адміністративно-правова категорія, що поєднує в собі цілеспрямовану діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури [2]. Аналіз даного поняття дозволяє зазначити, що воно не охоплює всієї сукупності відносин, які вміщує у себе будівельна галузь. Так, наприклад, поряд з зазначеною діяльністю, у будівельній галузі, вагомий напрям займає архітектурна діяльність по створенню об'єктів архітектури, інжинірингова діяльність у сфері планування і забудови територій, здійснення будівельного контролю, авторського нагляду за будівництвом, дозвільні та ліцензійні процедури, атестація кадрів тощо. При цьому С.А. Кузнецова зазначає, що «будівництво» не повинно підмінятися дефініцією «містобудівної діяльності», зміст якої встановлено в нормативно-правових актах [3, с. 6]. Зазначену точку зору підтримує Н. Бондарєва, зазначаючи, що будівельна діяльність поєднує у собі архітектурну та містобудівну діяльність, як окремі складові будівництва [4, с. 47-48].

Дещо, іншої точки зору дотримується Р.С. Ярошевська, яка визначає термінологічне неузгодження у використанні поняття «містобудування», елементами якого є «місто», як населений пункт, адміністративний, промисловий комплекс, та «будування» дія за значенням «будувати», змістовне наповнення яких торкається створення та організації великих населених пунктів. У зв'язку з цим використання правової категорії «містобудування» значно ширше ніж термінологічне тлумачення [5, с.115]. Це у свою чергу породжує численні пропозиції про введення у науковий обіг поняття архітектурно-будівна діяльність, ремонтно-будівна діяльність, «територіально-будівна діяльність». Отже,

зазначені точки зору можна об'єднати у становленні саме будівельної діяльності її правового регулювання у межах будівельного права.

Дискусійними з цього приводу є також перспективна назва кодифікованого нормативно-правового акту у будівельній галузі Містобудівного кодексу України, зареєстрованого у Верховній Раді України за № 5181 від 29 вересня 2009 р., який спрямований на кодифікацію будівельного законодавства. Проте використання в межах назви саме терміну «містобудування» є значно вужчим, про це свідчить вище наведене термінологічне тлумачення зазначеного поняття, а також зарубіжна практика регулювання будівництва. Так, наприклад у Великобританії діє Будівельний закон 1984 р., Чехія – Будівельний статут 1958 р., Польщі – Закон про будівельне право 1974 р., Норвегії – Будівельний кодекс 1987 р. тощо. Таким чином практика зарубіжних країн свідчить про кодифікацію будівельного законодавства, саме в межах будівельних кодексів та статутів, а також виокремлення будівельного права як складової адміністративного права в цілому. У зв'язку з цим була сформована вітчизняна концепція становлення будівельного права та будівельного законодавства.

Література:

1. Ромасько В.О. Державний контроль у сфері будівництва : адміністративно-правові засади : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.07 / В.О. Ромасько. – Х., 2010. – 196 с.
2. Про основи містобудування : Закон України від 16 листопада 1992 року № 2780-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
3. Кузнецова С.А. Адміністративно-правове регулювання в сфері строительства : автореф. дис. на соискание ученой степени кандидата юрид. наук : спец. 12.00.14 „адміністративное право, финансовое право, информационное право” / С.А. Кузнецова. — М., 2003. — 24 с.
4. Бондарева Н. Термінологічне дослідження «будівництва» в економіці України / Н. Бондарева // Вісник Львівського університету : Серія Економіка. – 2008. – Вип. 40. – С. 47–50.
5. Ярошевська Р.С. Теоретико-правовий аналіз поняття містобудівної діяльності / Р.С. Ярошевська // Право і суспільство. – 2015. – Ч. 3. – №5. – С. 115–120.

РЕЄСТРАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Федосеев Денис Андрійович

*студент магістратури заочної форми юридичного факультету
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*

У наш час суб'єкти підприємницької діяльності є значною складовою частиною суспільства у будь-якій країні світу, і Україна не є виключенням із цього загального правила. У статті 42 Конституції України [1] передбачено право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Реалізувати своє конституційне право на підприємницьку діяльність особа може у формі створення таких суб'єктів підприємницької діяльності як юридична особа та фізична особа-підприємець.

Сьогодні в Україні у процесі реалізації такого конституційного права виникають практичні проблеми його застосування: вони пов'язані із недосконалістю та непристосованістю законодавства до сучасних реалій розвитку суспільства та держави, а також правовою необізнаністю громадян.

Серед найбільш поширених проблем реалізації статусу юридичної особи та фізичної особи-підприємця під час державної реєстрації суб'єктів господарської діяльності можемо виокремити наступні:

1. Оптимізація роботи державного реєстратора органу публічної адміністрації. Зокрема, йдеться про невиконання державними реєстраторами своїх обов'язків щодо взаємодії між інформаційними системами в частині забезпечення сканування матеріалів, а також надсилання їх уповноваженим органам. Як наслідок, особа позбавлена можливості реалізації своїх інших законних прав та інтересів, наприклад, обрання добровільної системи оподаткування.

Ще одним проблемним питанням залишається забезпечення можливості особи отримати документ за результатами проведення реєстраційної дії. Відповідно до чинного Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (редакція від 01.01.2016 року) [3] передбачається, що особа

ознайомлюється із результатами державної реєстрації на спеціальному ресурсі, де вона завантажує та роздруковує виписку з ЄДР. Проте часто буває так, що цей документ просто не завантажений державним реєстратором на цей ресурс або ж попередньо не роздрукований ним.

Таким чином, потрібно конкретно передбачити обсяг обов'язків державних реєстраторів та строки виконання ними тих чи інших дій, у зв'язку із тим, що суб'єкт звернення немає законної можливості довести не вчинення державним реєстратором своїх обов'язків. Нормативне закріплення вважаємо за доцільне здійснити на рівні статті 6 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» або ж передбачити на рівні внутрішніх документів, що регулюють діяльність органу державної реєстрації.

2. Забезпечення інформативності щодо державної реєстрації.

Сьогодні практичними питаннями, що потребують врегулювання, є надання актуальної інформації громадянам для забезпечення їхньої обізнаності щодо державної реєстрації того чи іншого суб'єкта господарювання. У зв'язку із цим, активно пов'язані проблеми забезпечення інформаційними стендами із актуальною інформацією, наявністю консультантів, які професійно та якісно пояснюють різні правові аспекти тих чи інших питань, а також забезпечення реєстраційними матеріалами.

Зважаючи на це, доцільним вважаємо закріпити на рівні профільного закону необхідність забезпечення інформативності щодо державної реєстрації у формі загальної норми, яка повинна деталізуватися на рівні підзаконних нормативно-правових актів, а також передбачати обов'язок відповідних органів публічної адміністрації їх дотримуватися.

Отже, основними питаннями, які виникли перед суб'єктами підприємницької діяльності після прийняття нової редакції закону у сфері державної реєстрації, були наступні:

- скасування необхідності надання документу, який підтверджував правомочність прийняття рішення уповноваженим органом юридичної особи;

- скасування будь-яких відміток, які раніше ставилися державним реєстратором на другому екземплярі статутних документів, а також на виписці з ЄДР та відміну можливості її отримання.

Відповідні зміни мають практичне значення для підприємців, зокрема, для відкриття рахунку в банку вимагають підтвердження державної реєстрації. Сьогодні таким підтвердженням є код для доступу в ЄДР, який міститься на описі про подання документів для державної реєстрації.

Із набранням чинності змін до законодавства низка питань щодо діяльності суб'єктів господарювання не були врегульовані, а тому будь-які зміни у сфері державної реєстрації повинні бути пристосовані та супроводжуватися необхідними поясненнями для усіх суб'єктів, які мають відношення до правовідносин, що будуть врегульовані.

Таким чином, будь-які зміни у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців повинні бути внесені не тільки до профільного закону, який регулює відповідні правовідносини, а також до нормативно-правових актів банківського, цивільного та господарського законодавства.

Література:

1. Конституція України : Закон № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців : Закон України № 755-IV (редакція від 28 грудня 2015 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31. – Ст. 263.
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України № 755-IV (редакція від 01 січня 2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31. – Ст. 263.
4. Положення про відділ державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та легалізації громадських формувань Дніпропетровського міського управління юстиції : Наказ Дніпропетровського міського управління юстиції № 210/01-04 від 02 жовтня 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dniprojust.org.ua/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F.html>.

Науковий керівник: Радишевська Олеся Ростиславівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Браніцька Каріна Олександрівна

студентка, Вінницьке відділення Київського фінсово-економічного коледжу Національного університету Державної податкової служби України

Екологічні проблеми в сучасному світі, з-поміж яких і проблема захисту екологічних прав людини та громадянина, мають глобальний, міждержавний і регіональний характер. Безперечно, кожній державі властивий індивідуальний комплекс екологічних характеристик, а кожному регіону – специфічний набір індивідуальних екологічних проблем. Головне завдання громадськості – привернути увагу людства до захисту природного середовища.

Протягом останніх років відбулось ряд наукових конференцій з приводу даної проблеми, на яких одностайно було прийнято рішення про зміну екологічної політики. Національне й міжнародно-правове регулювання охорони навколишнього середовища інтенсивно здійснюється на Європейському континенті, зокрема в країнах Євросоюзу. Особливу увагу в ЄС приділяють розвитку системи захисту екологічних прав громадян. Для України, для якої євроінтеграція стала одним із пріоритетів міжнародної політики та з огляду на перспективу укладання Угоди про асоційоване членство з ЄС, вивчення та запровадження досвіду й основних розробок у сфері екологічних прав людини та громадянина є вкрай своєчасними. Тому доцільно здійснювати такий аналіз крізь призму розмаїтих доктринальних розробок і практичних напрацювань у сфері захисту екологічних прав людини як загалом у правовій системі ЄС, так і по кожному виду прав.

Враховуючи, що Україна є державою яка постраждала від аварії на ЧАЕС, її потрібно врахувати всі поради держав світу як найшвидше захистити права своїх громадян.

ЄС досить велику увагу приділяє розробці шляхів вирішення даної проблеми. Останні п'ять років чимало дослідників екологічного права з країн його членів ставлять на порядок денний обговорення питання: чи

мають національні законодавства країн-членів ЄС, а також уніфіковане право ЄС достатню юридичну базу для забезпечення інтересів суспільства перед небезпекою екологічних проблем, що посилюються, або ж необхідно домагатися додаткових гарантій дотримання основного права індивідуума – права на чисте довкілля? Україна зустрілась з труднощами в екологічному законодавстві.

Багато хто вважає, що положення про права людини не достатньо захищають навколишнє середовище і потрібно змінювати політику світової організації на більш ефективнішу. Але на думку дослідників, слід враховувати специфіку розвитку кожної країни, адже ряд держав переживають економічні труднощі і їм не вистачає коштів на модернізацію екологічного законодавства.

Доцільно сказати, що потрібно якомога більше інформувати громадськість про проблеми і шляхи вирішення екологічних аспектів.

Доступ до інформації екологічного характеру є передумовою участі громадськості в прийнятті рішень і моніторингу дій уряду та приватного сектору. Така інформація може бути корисною для підприємств під час здійснення ними планування, а також придбання й використання новітніх технологій. Оскільки негативні екологічні впливи часто мають наднаціональний характер (тобто стосуються декількох сусідніх держав), постає питання про міжнародне поширення інформації. Саме за таку ідею виступають британські юристи.

Право на екологічну інформацію – це активне право громадянина, зумовлене його інтересами, власними вольовими мотивами, що спирається на закон. Право ж на екологічну інформованість умовно можна вважати пасивним правом. Незважаючи на очевидну «вичікувальну» позицію громадянина й ключову роль за цих умов компетентних органів з надання інформації, громадянин має право вимагати від них виконання покладених на них обов'язків вчасно, в повному обсязі тощо. Нинішні країни-члени брали участь у процесі ухвалення законодавства ЄС, а ось країни-кандидати та нові члени Євросоюзу такої можливості не мають. Тож кандидати на членство зобов'язані приймати перелік уже затверджених правил.

Потрібно зазначити, що екологічна політика Євросоюзу розглядається як один із рушіїв модернізації державного управління в країнах-кандидатах і новоприйнятих членах ЄС. Екологічна політика є

однією з царин політики, в якій Євросоюз має великі наддержавні повноваження. Відповідно від країн-кандидатів вимагається запозичувати й впроваджувати розгалужене законодавство ЄС у цій сфері, а також скеровувати значні приватні й державні інвестиції. Цей аспект слід усвідомлювати під час євроінтеграції, зокрема й Україні.

Література:

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Кутузов В. И., Попов А. А. Доступ к экологической информации: правовые аспекты. – Брянск: Изд-во Оренбургского государственного университета, 2004. – С. 22.
3. Сайт Української водної асоціації <http://www.cleanwater.org.ua/ru/legislation/eu-directives/>
4. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

Науковий керівник: Білоус Оксана Анатоліївна, викладач Вінницького відділення Київського фінансово-економічного коледжу Національного університету Державної податкової служби України

**ПРАВОВА ПРИРОДА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ
ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ**

Брояков Сергій Вікторович

*студент Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

В умовах стрімкого розвитку наукових технологій, ми повинні констатувати перманентну модернізацію ринку ІТ-послуг, що зумовлює зміну не тільки економічної кон'юнктури їх функціонування, але й трансформацію нормативних (юридичних) конструкцій, якими послуговуються суб'єкти господарювання, які надають послуги/виконують роботи у сфері інформатизації.

Як правило суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють діяльність щодо надання послуг або ж виконання робіт у сфері інформатизації, послуговуються багаторівневими договірними конструкціями, які мають господарсько-правову природу. В особливості хотілося б звернути увагу на багаторівневу конструкцію взаємодії юридичних осіб (як резидентів, так і не резидентів України (як правило, ТОВ)), які на підставі господарсько-правових договорів здійснюють співробітництво з фізичними-особами підприємцями, які також діють на ринку ІТ-послуг. Звертаючись до класифікації за КВЕД, до послуг у сфері інформатизації можна віднести: а) надання послуг з розроблення, постачання та тестування програмного забезпечення (підклас 72.21.0 та підклас 72.22.0) ; б) оброблення даних (підклас 72.30.0); в) надання консультацій з питань інформатизації (підклас 72.10.0 та підклас 72.22.0) тощо.

Встановлення господарських відносин на ринку ІТ-послуг, як правило, опосередковується такими типовими договорами, як договори про надання послуг у сфері інформатизації. Виходячи зі змісту глави 20 ГК України, ми говоримо, що господарськими договорами може передбачатися зокрема надання послуг. В цілях визначення нормативної основи регулювання відповідних договірних відносин вважаємо за необхідне в субсидіарному порядку звернутися до ЦК України.

Зважаючи на специфіку діяльності таких суб'єктів договірних відносин, відповідними договорами як правило передбачається як надання послуг, так і виконання робіт в сфері інформатизації. До такого висновку можна прийти, проаналізувавши зміст типових договорів про надання послуг у сфері інформатизації, якими в частині, що визначає предмет договору зазначається – “тестування програмного забезпечення” та “розробка програмного забезпечення”. Правовідносини, які виникають в рамках відповідних зобов'язань договірною характеру, повинні регулюватися параграфом 1 главою 61 та главою 63 ЦКУ. Укладаючи де-юре договори про надання послуг, де-факто сторони (суб'єкти господарювання на ринку ІТ-послуг) укладають в той же час договори про виконання робіт. Проте потрібно відмітити, що відповідно до ч.1 ст. 628 ЦКУ сторони мають право укласти договір, в якому містяться елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовуються у відповідних частинах положення актів цивільного законодавства про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі. В той же самий час, слід відмітити, що договори про надання послуг у сфері інформатизації є непоіменованими договорами, так як їх укладення не передбачено приписами чинного господарського (цивільного) законодавства.

Слід відмітити, що суб'єкти господарювання на ринку ІТ-послуг, укладають договір про надання послуг в сфері інформатизації, який не передбачено актами цивільного (господарського) законодавства, проте потрібно зазначити, що практика укладення непоіменованих договорів є правомірною, адже відповідно до ч.1 ст. 6 ЦКУ сторони мають право укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства.

Також особливістю надання послуг/виконання робіт у сфері інформатизації, які надаються/виконуються в порядку, визначеному господарсько-правовими договорами, є притаманність таким взаємовідносинам суб'єктів господарювання багаторівневість їхніх договірних взаємозв'язків, яка може бути як внутрішньодержавною (господарська діяльність виключно резидентів України), так і такою, що характеризується залученням іноземного елемента (коли одним із контрагентів по відповідних господарських договорах є нерезидент України). Такого роду багаторівневість проявляється в тому, що, як правило, юридичні особи України залучають до виконання робіт/надання

послуг у сфері інформатизації певну кількість фізичних осіб-підприємців, які виконують роботи та надають послуги за посередництвом комп'ютерної мережі Інтернет на серверах юридичної особи нерезидента, яка у свою чергу є замовником робіт та послуг у сфері інформатизації за договорами із юридичною особою резидентом України. Щодо виконання робіт, то в даному випадку застосуванню підлягає передбачена приписами ЦКУ договірна конструкція генерального підряду, за якої замовником виступає – юридична особа нерезидент, підрядником – юридична особа резидент, а субпідрядником – фізичні особи підприємці. Така господарсько-договірна взаємодія відповідає приписам чинного законодавства. Що ж стосується надання послуг, то як правило закладена законодавцем логіка розвитку відповідних суспільних відносин у рамках такої взаємодії порушується, що зумовлено наступним: замовником послуг виступає юридична особа нерезидент України, виконавцем – юридична особа резидент України, а субвиконавцями – фізичні особи-підприємці. В даному випадку, хоча роботи і виконуються як правило безпосередньо на сервері юридичної особи нерезидента, проте, саме між фізичними особами-підприємцями та юридичними особами резидентами України укладаються акти приймання-передачі наданих послуг, що явно не відповідає приписам чинного законодавства, адже так як послуги споживаються безпосередньо замовником, саме замовник і є тим суб'єктом, який повинен виступати в якості сторони, яка приймає надані послуги.

Науковий керівник: Погрібний Дмитро Ігорович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ПІДПРИЄМСТВА ЛІКВІДУВАЛИ, ЩО ДАЛІ? АБО ЧИ Є ЖИТТЯ ПІСЛЯ НИХ...

*Злакоман Ігор Миколайович
кандидат юридичних наук, ГО «Всеукраїнський центр економічного
права», науковий консультант*

З набуттям чинності 1 липня 2015 року Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» №

417-VIII від 14.05.2015 року [1] (надалі Закон № 417-VIII) монополії ЖЕКів, КРЕПів було покладено край, у зв'язку з чим співвласники багатоквартирних будинків отримали можливість самостійного вибору форми управління таким будинком, шляхом передачі усіх або частини функцій з управління багатоквартирним будинком управителю або об'єднанню співвласників багатоквартирного будинку (ч. 1 ст. 9 Закону № 417-VIII).

Разом з тим, держава хоча й визначила нові форми управління багатоквартирним будинком, проте не зменшила свого регулятивного впливу на зазначену сферу суспільних відносин, залишивши за собою функцію тарифного регулювання відносин пов'язаних з утриманням та ремонтом житлового фонду. Зокрема, тарифи на комунальні послуги встановлюються органами місцевого самоврядування, проте приймаючи на себе відповідальність за їх прийняття, місцева влада наділена мінімальною компетенцією та встановлюють тільки: перелік послуг, рівень рентабельності та сукупних витрат, які також мають допустиму «вилку». До того ж процедура прийняття тарифів зарегульована настільки, що призводить житлово-комунальну сферу до стану не конкурентоздатності.

Всі ці фактори роблять комунальну сферу інвестиційно непривабливою для інвесторів.

Враховуючи на зазначене, доводиться констатувати той факт, що хоча й прийнято спеціальний Закон № 417-VIII, яким врегульовано суспільні відносини щодо управління співвласниками належним їм на праві спільної сумісної власності багатоквартирних будинків, проте вказаний Закон не можна вважати досконалим, оскільки окремі його норми мають суперечливий характер. Крім того, деякі поняття у цьому Законі визначені недосконало, що у свою чергу створює неоднозначне їх сприйняття та може спричиняти виникнення суперечок у правозастосовній практиці.

Зважаючи на предмет цього дослідження, варто спробувати більш ґрунтовно дослідити наявні форми управління багатоквартирним будинком, визначити законодавчі засади їх регулювання та виявити недоліки такого регулювання з метою вироблення пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення інститутів «управителів» та «об'єднання співвласників багатоквартирного будинку».

Для початку необхідно з'ясувати, як саме Закон № 417-VIII, розкриває поняття «управитель» та «об'єднання співвласників багатоквартирного будинку».

Так, управитель багатоквартирного будинку (далі - управитель) - фізична особа - підприємець або юридична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, яка за договором із співвласниками забезпечує належне утримання та ремонт спільного майна багатоквартирного будинку і прибудинкової території та належні умови проживання і задоволення господарсько-побутових потреб. Вважаємо таке визначення «управителя» занадто просторовим, оскільки не зрозумілим є те, у якій саме організаційно-правовій формі «управителі» можуть провадити діяльність, яка за договором із співвласниками забезпечує останнім належне утримання та ремонт спільного майна багатоквартирного будинку і прибудинкової території. До того ж вважаємо за необхідне звернути увагу законодавця на те, що наказ Державного комітету статистики України від 25.06.2004 р. № 401 [3], яким затверджено Класифікацію організаційно-правових форм господарювання, не містить такої організаційно-правової форми господарювання як «управитель» (поняття - ОСББ визначено вказаним Класифікатором).

На відміну від управителя, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (далі - ОСББ) на законодавчому рівні визначено більш конкретно, про що свідчить хоча б той факт що діяльності цього інституту присвячено окремий Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29.11.2001 р. N 2866-III [2].

Наведене порівняння зазначених понять призводить до висновку про те, що держава фактично створила умови для функціонування лише - «ОСББ».

Але чи вигідно співвласнику багатоквартирного будинку, як кінцевому споживачу всіх комунальних послуг, здійснення управління таким будинком через ОСББ, якщо його квартира розташована у стандартній дев'ятиповерхівці з 4 під'їздів, збудована на початку 90-х р.р., (а то й раніше), не говорячи вже про житлові будинки не високої етажності (2-5 поверхи).

Спробуємо навести такі розрахунки. Платять тільки мешканці будинку за тарифом 1,5 грн за кв. м. Загальна ж площа будинку, який

ОСББ необхідно утримувати в середньому 10000 м², тому що входять горище, підвали, сходові прольоти, калясочні і т.д.

Тепер підрахуємо очікуваний дохід такого ОСББ: 1,5 грн. × 10000 кв. м. = 15000 грн. доходу на місяць. Але насправді менше, так як люди отримують субсидії і реально платять менше, та ще обов'язково знайдеться несумлінний співвласник який або не платить або не своєчасно вносить плату. Так що візьмемо цифру 10 тисяч гривень доходу на який реально може розраховувати таке ОСББ.

Тепер подивимося витрати. З цих грошей необхідно буде виплатити заробітну плату голові, бухгалтеру, юристу. Навряд чи хтось з них погодиться працювати за винагороду у розмірі мінімальної заробітної плати - 1378,00 грн. Навіть якщо їх вдасться умовити на зарплату у розмірі 2000 грн., то залишок на утримання будинку на місяць складе не більше 4000 грн. Покажіть мені голову ОСББ, який за ці гроші найме двірника, оплатить виклики електрика, сантехніка і т.д. та й ще у нього залишаться кошти на закупівлю будівельних матеріалів, комплектуючих, витратних матеріалів необхідних для належного відновлення допоміжних приміщень та місць загального користування.

Так що реально ОСББ може вижити в будинках з оплачуваною площею від 15 тисяч м². Чи багато таких в більшості обласних центрах, не кажучи вже про міста районного значення чи населених пунктах прирівняних до міст? Напевно що ні.

Виникає риторичне запитання, чи доцільно створення ОСББ з економічної точки зору у тих будинках які за своїми технічними параметрами не спроможні забезпечити мешканцям отримання доходу, у розмірі необхідного для забезпечення експлуатації такого будинку.

Відповідь більш ніж цілком очевидна, законодавець пропонує співвласникам багатоквартирного будинку, в якому не створено ОСББ, визначитись на загальних зборах співвласників з особою управителя з яким необхідно буде укласти відповідний договір про надання послуг з управління багатоквартирним будинком (ст. 11 Закону № 417-VIII). Загальні вимоги до договору між співвласниками та управителями визначені Наказом Держком України з питань ЖКГ від 27.08.2003 № 141 [4].

А тим співвласникам багатоквартирного будинку які до 01 липня 2016 р. не створили ОСББ та не прийняли рішення про форму управління

багатоквартирним будинком, управління таким будинком буде здійснюватись управителем, який призначить на конкурсних засадах виконавчим органом місцевої ради (ч. 5 ст. 13 Закону № 417-VIII).

Проте, аби співвласники могли визначитись з особою управителя необхідно аби така особа вже існувала, та виявила бажання надавати такі послуги саме такому житловому будинку. Відтак, вважаємо ч. 5 ст. 13 Закону № 417-VIII є фактично мертвою та ставить співвласників багатопверхових будинків у глухий кут, оскільки у випадку відсутності наявних у містах професійних управителів, місцева влада не зможе призначити на конкурсних засадах співвласникам багатопверхівок–управителя.

Незважаючи на таку ситуацію, в Україні все ж таки існують міста, які ще задовго до прийняття Закону № 417-VIII розпочали роботу по створенню відповідних керуючих компаній.

Кожен хто цікавиться проблемами комунальної сфери напевно чув те, що наприклад м. Олександрія (Кіровоградської обл.) є одним з небагатьох міст України, де ефективно функціонує з 2011 року керуюча компанія «Служба єдиного замовника», яка була створена завдяки праці та ініціативі колишнього начальника управління ЖКГ, архітектури та містобудування Олександрійської міської ради – М. Злакомана, який не лише фактично започаткував створення такої служби, але й здійснив підготовку стратегічної «Програми реформування сфери утримання та ремонту житлового фонду багатоквартирних будинків та прибудинкової території м. Олександрії» та «Концепцію інноваційного комплексного саморегулюючого способу управління житловим багатоквартирним будинком в Україні» на період 2015 – 2030 роки.

З метою детального ознайомлення із змістом стратегічної «Програми» та «Концепції», кожен бажаючий може зв'язатись з її автором через електронну пошту E.Mail: zlakoman76@gmail.com

Підсумовуючи зазначене, вважаємо що для повноцінного функціонування інституту «управителів багатопверхових будинків» та для створення умов, що сприяють поширенню подібного досвіду та впровадження його в інших містах України, необхідно на державному рівні здійснити низку заходів, а саме:

- на зміну Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки, яка фактично

вичерпала свою дію, необхідно розробити та прийняти нову державну програму реформування ЖКГ України, яка б передбачала функціонування підприємств – служб єдиного замовника як одного з найбільш пріоритетних напрямків.

- Прийняти на загальнодержавному рівні Концепцію інноваційного комплексного саморегулюючого способу управління житловим багатоквартирним будинком в Україні, яка б започаткувала інститут служби єдиного замовника.

- Прийняти спеціальний Закон «Про інститут управителів багатоповерхових житлових будинків в Україні»;

- Міністерству регіонального розвитку України розробити і прийняти ряд нормативних документів необхідних для формування порядку створення, роботи і вартості послуг для подібних служб.

Виконання зазначених заходів сприятиме створенню необхідних умов і широкому впровадженню такого інституту як «управитель» в особі керуючих компаній з функціями єдиного замовника та єдиного розрахункового центру, що надасть нашій країні отримати реальну можливість не тільки задовольнити потребу населення у життєво необхідних комунальних послугах, але і отримає можливість залучення бізнесу в комунальну сферу, а разом з цим і додаткових інвестицій.

Література:

1. Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» № 417-VIII від 14.05.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/417-19>;
2. Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» № 2866-III. від 29.11.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-14>
3. Наказ Державного комітету статистики України «Про затвердження від 25.06.2004 р. № 401 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000948.html;
4. Наказ Державного комітету України з питань ЖКГ «Про затвердження Типового договору відносин власників житлових і нежитлових приміщень та управителя від 27.08.2003 № 141[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1155-03>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОШИРЕННЯ «МОРАТОРІЮ» НА ПЕРЕВІРКИ ЩОДО ОКРЕМИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Коцан Володимир Ярославович

*провідний юрисконсульт Державної інспекції сільського господарства в
Чернівецькій області*

Відповідно до пункту 3 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014р. №71-VIII (далі – Закон) встановлено, що у 2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб - підприємців з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік контролюючими органами здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України. [1]

Позиції державних органів є різними стосовно визначення того, на кого саме поширюється дія зазначеної норми Закону. Так, на думку одних центральних органів виконавчої влади, Закон стосується усіх контролюючих органів, перелік яких затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2014 року №408. Інші ж вважають, що під поняттям «контролюючі органи» є Державна фіскальна служба України та її територіальні органи, оскільки сам Закон стосується змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи.

При цьому, Державна регуляторна служба України зазначає про те, що ДРС просить звернути увагу, що мораторій, встановлений Законом № 71, не забороняє проведення перевірок взагалі, а направлений на обмеження перевірок суб'єктів малого бізнесу, крім виключень, які відносяться до сфери такого контролюючого органу, як Державна фіскальна служба. [2]

Однак, при цьому, на думку автора, недостатньо є висвітленим питання тлумачення визначення «підприємства, установи, організації з обсягом доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік». Якщо для вставлення обставин того, чи має відповідна юридична особа

обсяг доходу до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік, достатньо звернутися до територіального органу Державної фіскальної служби України, то з іншої сторони, виникає питання стосовно поширення дії пункту 3 Прикінцевих положень Закону України від 28.12.2014р. №71-VIII на випадки проведення контролюючими органами перевірок органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб, які не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між їх учасниками.

За зальним правилом, що зокрема частково відображено в ст.ст.84-85 Цивільного Кодексу України, юридичні особи в Україні поділяються на підприємницькі та непідприємницькі. [3]

Згідно ч.1 ст.8 Господарського Кодексу України держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання. [4]

Відповідно до п.12 ч.1 ст.2 Бюджетного Кодексу України до бюджетних установ належать органи державної влади, органи місцевого самоврядування. Бюджетні установи є неприбутковими. [5]

Неприбуткові підприємства, установи та організації - неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно до пункту 133.4 статті 133 цього Кодексу. (п.14.1.121 Податкового Кодексу України)

Згідно п.133.4.6 Податкового Кодексу України до неприбуткових організацій, що відповідають вимогам цього пункту і не є платниками податку, зокрема, можуть бути віднесені:

- бюджетні установи;
- громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди;
- спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб;
- житлово-будівельні кооперативи (з першого числа місяця, наступного за місяцем, в якому відповідно до закону здійснено прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом житлового будинку і такий житловий будинок споруджувався або придбався житлово-будівельним (житловим) кооперативом), дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства);
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків; професійні спілки, їх об'єднання та організації

профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання; сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

- інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам цього пункту. [6]

Таким чином, на думку автора, в пункті 3 Прикінцевих положень Закону України від 28.12.2014р. №71-VIII йде мова виключно про підприємства, установи, організації, метою діяльності яких (відповідно до установчих документів) є одержання прибутку.

Слід зазначити, що зі сторони державних органів модернізація «мораторію» на проведення перевірки буде продовжуватись. Так зокрема, законопроект «Про особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», реєстр. № 3153 від 18.09.2015 (далі – Проект Закону реєстр. № 3153) було прийнято в першому читанні на пленарному засіданні Верховної Ради України 12 листопада 2015 року. [7]

Доопрацьований та підготовлений для розгляду у другому читанні Проект Закону реєстр. № 3153 передбачає перелік контролюючих органів, які здійснюють заходи державного нагляду (контролю) у відповідних сферах господарської діяльності та на яких не будуть поширюватися відповідні обмеження на проведення перевірок. Прийняття зазначеного законопроекту забезпечить баланс між правами та обов'язками суб'єктів господарської діяльності та контролюючими органами.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014р. №71-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
2. ДРС та Рада бізнес-омбудсмена єдині у позиції щодо дії мораторію на проведення перевірок бізнесу. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/4704>
3. Цивільний Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

4. Господарський Кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
5. Бюджетний Кодекс України: Закон України від 08.07.2010 №2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
6. Податковий кодекс України: Закон України 02.12.2010 №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Проект Закону про особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, реєстр. №3153 від 18.09.2015. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3153&skl=9

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

*Рябокоть Крістіна Володимирівна
студент Полтавського юридичного інституту Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Актуальність теми полягає в загостренні у зв'язку з кризовими явищами в економіці країни як в цілому, так і на рівні кожного окремого підприємства. Неспроможність боржників виконати свої зобов'язання перед кредиторами підриває основи господарського обігу. А це є передумовою для обов'язкового втручання держави в регулювання відносин між кредитором та боржником.

На сьогоднішній день рейтинг України у веденні бізнесу є значно низьким порівняно з іншими країнами. І тому можна говорити про те, що недостатньо уваги приділяється визначенню основних проблем з банкрутства підприємства на рівні держави. А, отже, можна сказати, що уникнути катастрофи банкрутства підприємство може лише в результаті запровадження судових процедур відновлення платоспроможності боржника, а саме: розпорядження майном, мирової угоди боржника з кредиторами, санації підприємства.

Банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури.

Виходячи з визначення можна говорити про суб'єктів банкрутства. З однієї сторони це боржник, а іншою стороною виступає кредитор. Боржником вважають суб'єкта на всіх стадіях провадження у справі про банкрутство, а саме банкрутом він визнається лише тоді, коли Арбітражний суд прийме постанову про визнання боржника банкрутом. А кредитором можуть бути як громадини, так і юридичні особи, які мають підтвержені належними документами майнові вимоги до боржника.

Важливо зазначити, що ситуація з банкрутством підприємств є типовою для економіки будь-якої з розвинутих країн. Законодавство і процедури банкрутства використовуються в них у першу чергу для оздоровлення економіки. На сьогодні з'явилися засоби відновлення платоспроможності та прибутковості потенційно життєздатних боржників. Кредитори здобули більш жорсткий контроль за процесом, і вірогідність того, що їм повернуть більше боргу, ніж при ліквідації. Пожорстчення відповідальності та зміцнення прозорості процесу сприятимуть забезпеченню того, що активи боржника підуть на задоволення вимог кредиторів.

Отже, враховуючи все вищесказане можна зробити висновок про те, що у процесі становлення ринкових відносин в Україні всі ланки фінансової системи опинилися у глибокій кризі. Такий стан економіки є загрозою для багатьох підприємств, а саме загрозою банкрутства. Треба вірно визначати процедуру виведення одних вітчизняних підприємств з фінансової кризи та ефективного застосування ліквідаційних процедур до інших.

Проведення своєчасної та якісної діагностики фінансового стану будь-якої організації — це основне завдання у системі управління підприємством як у стабільному, так і кризовому стані, а також при банкрутстві. Головне, що такі рішення та тенденції будуть обґрунтовуватись та розроблятись завчасно, а не тоді, коли підприємства мають збитки. Тільки за допомогою оцінки фінансового стану можна

забезпечити оптимальний напрямок розвитку підприємства та запобігання його банкрутству.

Науковий керівник: Задихайло Дмитро Дмитрович, кандидат юридичних наук, Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПРОКУРОРСЬКОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СКЛADOVA РЕФОРМИ ОРГАНІВ
ПРОКУРАТУРИ**

Пилипенко Катерина Вікторівна

студентка Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Значною новелою Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року стало запровадження системи органів прокурорського самоврядування. Діяльність органів прокурорського самоврядування є ключовою гарантією забезпечення незалежності прокурорів, але в той же час законодавець наділяє вищевказані органи широким колом повноважень, що може призвести до негативних наслідків та до невиконання першочергової мети, яка поставлена перед ними. В зв'язку з цим виникає нагальна необхідність дослідження та доопрацювання статусу органів прокурорського самоврядування.

Вивченням даного питання займалися такі науковці як: Долгий О.О., Наулік Н.С, Проневич О.С. та деякі інші, але воно залишається малодослідженим та потребує подальшого аналізу.

Так, в Законі України «Про прокуратуру» закріплено визначення прокурорського самоврядування: «прокурорське самоврядування - це самостійне колективне вирішення прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури з метою: 1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів прокуратури, підвищення якості роботи прокурорів; 2) зміцнення незалежності прокурорів, захисту від втручання в їх діяльність; 3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення прокурорів, а також контролю за додержанням установлених нормативів такого забезпечення; 4) обрання чи призначення прокурорів до складу інших органів у випадках та в порядку, встановлених законом. До питань внутрішньої діяльності прокуратури належать питання організаційного забезпечення прокуратури та діяльності прокурорів, соціального захисту прокурорів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані з виконанням

повноважень прокурорів». Слід зазначити, що дані положення закону зазнали критики з боку науковців, які займалися дослідженням даного питання, оскільки в законі не наведено чіткого і вичерпного переліку завдань органів прокурорського самоврядування, що може призвести до значних недоліків у їх реалізації. Зокрема, таку думку підтримують Долгий О.О. та Наулік Н.С, зазначаючи з цього приводу наступне: «визначення вичерпного і чіткого переліку завдань, що вирішуються організаціями професійного самоврядування, є однією із ключових умов функціонування інституту самоврядування..».

Крім того, в статті 66 Закону «Про прокуратуру» виокремлюється тільки дві організаційні форми прокурорського самоврядування: всеукраїнська конференція працівників прокуратури та Рада прокурорів України. В той же час стаття 69 даного закону говорить про збори прокурорів, які проводяться в прокуратурах всіх рівнів, які по своїй суті є ще однією організаційною формою прокурорського самоврядування. Така позиція законодавця є не зрозумілою, а тому доцільно зробити вказівку в законі на ще одну форму організації прокурорського самоврядування.

Детального аналізу потребують і повноваження органів прокурорського самоврядування, які закріплені в законі. Вказані органи мають досить широкі повноваження, зокрема, щодо: призначення членів Вищої ради юстиції та прийняття рішення про припинення їх повноважень; призначення членів Ради прокурорів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів; внесення рекомендацій про призначення та звільнення прокурорів з адміністративних посад; вирішення питання про неналежність виконання прокурором, який обіймає адміністративну посаду, посадових обов'язків, встановлених для відповідної адміністративної посади; звернення до органів державної влади та їх посадових осіб із пропозиціями щодо вирішення питань діяльності прокуратури та ін. З цього приводу слід звернутися до позиції, яку висловила Венеціанська комісія у Висновку № 667/2012 щодо проекту Закону України «Про прокуратуру» «Венеціанській комісії не відомо про жодну систему правосуддя, у якій би були створені органи прокурорського самоврядування, що мали б такі повноваження щодо адміністрації та системи прокуратури. Створення такої системи може вийти за межі розумного, оскільки представники, обрані прокурорами, здатні діяти залежно від того, що вони вважають

інтересами своїх членів, виключаючи будь-які інші міркування, в тому числі і щодо громадських інтересів чи навіть інтересів членів громадськості. Якщо це станеться, створення цієї системи може фактично унеможливити керівництво прокуратурою особами, призначеними на адміністративні посади.»

Крім того, Венеціанська комісія в цілому не схвалила запроваджену концепцію органів прокурорського самоврядування, вказуючи на значні недоліки, серед яких: незрозуміла роль Генерального Прокурора України, а також інших осіб, які займають адміністративні посади; зосередження значного впливу на працівників прокуратури і всю систему прокуратури загалом в органах прокурорського самоврядування, що становить загрозу зловживання даними повноваженнями та деякі інші.

Отже, проаналізувавши положення чинного закону «Про прокуратуру» можна прийти до висновку, що запровадження органів прокурорського самоврядування, хоча і є позитивним зрушенням в аспекті реформування прокуратури, але регулювання даного питання потребує подальшого вдосконалення і уточнення, оскільки існує ряд недоліків, які так і не були усунені законодавцем.

Література:

1. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1697-18>.
2. Висновок № 667/2012 щодо проекту Закону України «Про прокуратуру» (підготовленого українською Комісією зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права), схвалений Венеціанською Комісією на її 92-ому пленарному засіданні (12-13 жовтня 2012) на основі коментарів пана Джеймса Гамільтона (тимчасового члена комісії, Ірландія), пана Йоргена Стіна Соренсена (члена комісії, Данія), пані Ганни Сухоцької (члена комісії, Польща), наданий Центром Політико правових реформ.
3. Долгий О. О. Прокурорське самоврядування в Україні: оцінка законодавчих ініціатив та їх відповідності вимогам венеціанської комісії / О. О. Долгий, Н.С. Наулік // Європейські перспективи. - 2014. - № 5. - С. 21-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_5_5
4. Попович В. Плюси і мінуси нового закону про прокуратуру [WWW документ]. URL <http://ua.racurs.ua/658-schodo-novogo-zakonu->

ukrayiny-pro-prokuraturu-vid-14-jovtnya-2014-roku?_ga=1.144051829.1360916993.1459691029 (30.10.2014)

Науковий керівник: Овсяннікова Ольга Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації роботи судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАУКИ

Русенко Ярослав Григорович

кандидат ветеринарних наук, доцент, секція безпека життєдіяльності людини кафедри психологічних та педагогічних дисциплін Тернопільського національного економічного університету

Сьогоднішні студенти вищих учбових закладів завтра підуть у виробництво на різні службові посади. Якість і ефективність їх праці буде залежати не тільки від одержаних в інституті знань. Для виробничого успіху необхідні не лише ґрунтовні фундаментальні знання, а й уміння одержувати їх в потоках інформації з передового краю науки.

У вітчизняних наукових виданнях інколи зустрічаються публікації, в яких автори викладають експериментальний матеріал, не вдаючись до теоретичних узагальнень одержаних результатів. Цим явно збіднюється зміст публікації, у читача не формується здатність до теоретичного мислення.

В даній статті робиться спроба познайомити читачів з основними формулюваннями інформації в наукових фахових виданнях. Тому бажано щоб читач був ознайомлений із законами формулювання наукового матеріалу потрібного фаху, володів науковою лексикою, а також системою атрибутів такого суспільного явища, як наука.

Наука – це дослідницька діяльність, яка спрямована на пізнання і практичне використання законів природи і суспільства. Отже, наука – це діяльність суспільства з одержання знань, а також способів наукового пізнання [2; 1; 3; 11; 9; 10; 4; 5].

Вочевидь науковий потенціал у значній мірі залежить від політичної та економічної культури кожної окремо взятої країни [6].

З іншого боку самодостатність будь-якої науки визначається наявністю чітко сформульованих наукових понять, які утворюють її понятійний апарат. До того ж її основними атрибутами є об'єкт, предмет, метод, а також теоретично узагальнена її складова [10; 5; 7; 3; 8; 9; 2].

Об'єкт науки – це річ, явище, на які спрямовано пошукову діяльність людини. Кожна наука має свій об'єкт вивчення, який можуть

вивчати інші суміжні науки. Але кожна наука виділяє в цьому об'єкті свій аспект вивчення специфічних властивостей об'єкту.

Так, наприклад, наука про гігієну молока має об'єкт "молоко". В той же час молоко є об'єктом вивчення санітарної мікробіології, технології переробки молока, дієтології і ще багатьох суміжних наук. Але предметом кожної науки про молоко є тільки те специфічне, що розкривається в об'єкті її методами (метод – спосіб, прийом або система прийомів для досягнення мети, для виконання певної операції); наприклад, основний метод гігієни молока є метод мікробіологічний. Специфічною рисою методу є його предметна визначеність. Гігієна молока, застосовуючи мікробіологічний метод, вивчає не всі відомі мікроорганізми, а лише ті, які впливають на показники якості і безпеки молока. Тому предмет науки визначає зміст системи методів[3; 4; 9; 5; 10; 7]. Так для виготовлення високоякісного сиру потрібно використовувати молоко, в якому присутні збудники маслянокислого бродіння тільки в унормованій кількості. Для їх визначення застосовується спеціальний метод, який є основним мікробіологічним методом у сировиробництві.

Всяке знання починається з виявлення фактів і ґрунтується на фактах (факт – дійсна подія, твердо встановлене знання, одержане в досвіді і є підставою для висновку). Але сума фактів, одержаних в результаті спостережень, і їх просте перерахування, це ще не наука, це звичайна фактографія (опис фактів без аналізу та їх узагальнення). Наука – це не проста реєстрація фактів, а їх пояснення. Отже, для науки є суттєвими не тільки емпіричні дані, але й їх теоретичне узагальнення [5;3;8]. Цікаво, що поняття „емпірик” бере свій початок від більш давнього значення англійського слова „empiric”, що означало „лікар – шарлатан”, на відміну від слова „physician”, тобто – „лікар”, „доктор”, „цілитель”. Цей екскурс у історію становлення поняття „емпірія”, „емпіричний”, ніяким чином не заперечує практичної основи будь-якого наукового знання, в тому числі і ветеринарного.

Отже, основними і найбільш загальними методами наукового дослідження є методи емпіричного і теоретичного дослідження. Ці два методи взаємопов'язані між собою, адже відокремлення теорії від досвіду призводить до того, що теорія стає безпредметною, а досвід – сліпим. Ще Ломоносов писав: „Бесполезны тому очи, кто желает видеть внутренность

вещи, лишаясь рук к открытию оной. Бесполезны тому руки, кто к рассмотрению открытых вещей очей не имеет”.

В листі до молоді І.П. Павлов писав, що ”потрібно вивчати, зіставляти, накопичувати факти. Як не ідеальне крило пташки, воно ніколи не змогло б підняти її вгору, не опираючись на повітря. Факти – це повітря для вченого, без них учення ніколи не зможе злетіти. Без них теорія – пусті потуги. Але вивчаючи, експериментуючи, спостерігаючи, не можна залишатися на поверхні фактів. Потрібно проникати в таємницю їх виникнення, наполегливо відшукувати закони, що ними управляють”. Але І.П. Павлов тут же попереджав: ”Без ідеї в голові взагалі не побачиш фактів”.

„Голий результат є труп” – говорив видатний діалектик Гегель. „Найти закон явищ означає їх зрозуміти” (Г. Гельмгольц, 1898). За Менделєєвим – факти – це матеріал, теорія – план, а наука – це споруда, побудована з цього матеріалу. Факт сам по собі нічого не значить. Важлива інтерпретація. А.М. Бутлеров більш категоричний: факт без теорії – не наука, а наукове сміття.

Отже, вищою сходинкою пізнання є теоретичне мислення, узагальнення окремих явищ і виявлення зв’язків між ними. Результати цих узагальнень знаходять своє вираження в поняттях, категоріях, законах. Розуміння цього взаємозв’язку надзвичайно важливе у системі шкільної спеціальної та вищої освіти. Знайомлячись у практичній дослідницькій чи експериментальній діяльності з науковими фактами, школярі і студенти мають можливість інтерпретувати під керівництвом учителя та викладача власні узагальнення, виводити у судження, а судження у гіпотези та закономірності.

Наприклад, в американських High school (відповідає системі шкільної освіти України 9-11 класам) можливість науково досліджувати явища й процеси та експериментувати змінюючи задані умови є обов’язковою умовою вивчення навчальних предметів. Варто зауважити, що перш ніж школяр обере напрям шкільної спеціалізації, його нахили та здібності, так само як і знання тестуються. На цій основі школярам і рекомендують відповідні програми HIGH SCHOOL.

У програмі засвоєння знань і навиків комп’ютерного програмування є лише сім предметів: математика, економічна географія, комп’ютерне програмування, англійська мова, китайська мова, всесвітня історія та

фізичне виховання. Зрозуміло, що така кількість предметів, дає можливість не тільки теоретично, але й самостійно згідно завдань-інструкцій вести наукове дослідження у домашніх умовах.

Наприклад, з економічної географії учням з теми «природно-кліматичні умови США» дається завдання виявити залежність росту та розвитку рослини від наявності потрібної кількості вологи, сонячних днів, добової температури та якості землі. Клас ділиться на групи по п'ять учнів, кожний учень у своїй групі отримує завдання-інструкцію спостерігати за розвитком рослини від зернятка до стебла за заданими умовами. В одній групі спостереження ведуться за формуванням кореневої системи, в іншій за ростом стебла, ще в іншій за кольором стебла і кількістю листочків та їх величиною на ньому. В самій групі учні в домашніх умовах спостерігають за розвитком рослини при недостатності води, або недостатності світла і т.д. Група регулярно спілкується щоб обговорити спостереження на певному етапі. На кінцевому етапі всі учасники групи формують резюме, яке в класі аналізується всіма. І так по кожній дослідницькій частині. Оцінки всім учням виставляються за персональний письмовий звіт кожного учня підготовленого на основі резюме всією групою. Ця оцінка входить в оціночний бал при здачі учнями HIGH SCHOOL документів в коледж чи інститут.

У вищій школі (THEU) на кафедрі психологічних та педагогічних дисциплін розроблено та використовується ділова гра для поглибленого вивчення закономірностей проявів типу темпераменту в експериментальній ситуації. Суть гри, що проводиться в частині практичного заняття, зводиться до того, що академічну групу за наслідками тестування ділять на мікро групи з представників одного типу темпераменту. Усім учасникам роздають однакове завдання і методом мозкового штурму з умовних сангвініків, меланхоліків, холериків та флегматиків визначають кінцеве здійснення вчинку людини в запропонованій експериментальній ситуації. Характерно, що аргументація необхідності кожного вчинку в усіх мікро групах принципово відрізняється, але також характерно і те, що дівчата з холеричним типом темпераменту були значно агресивніші та категоричніші ніж юнаки, а юнаки з меланхолійним типом темпераменту були набагато невпевнішими ніж дівчата.

Оцінювання всіх здійснюється за результатами реферативної роботи кожного студента з даної теми. В ній необхідно проаналізувати цінності людини, середовища виховання, власний досвід у діяльності та вчинках особи.

Відомо, що першою картиною світу для людини було його чуттєве сприйняття, котре є антропоморфним, тому що світ поставав як набір показників органів відчуття. Мова первісної людини формувалася протягом тисячоліть, починаючи від окремих звуків до бодай невеликого набору слів. В усних ведах трьох – шести тисячоліть до нашої ери, які пізніше було зафіксовано письмово, стан, коли горіло вогнище і людині було комфортно себе почувати, був виражений словом "тепа". Це було чуттєве сприйняття комфортності. Поступово така конкретність поширилася на стан, коли людина грілася на сонці, коли одягала на себе одяг в холодний ранок. Відтак, слово "тепа" поступово стало означати суть явища, під цим словом людина почала розуміти будь-яку умову створення комфорту, яку вона розуміла під словом "тепа", що з часом трансформувалося в слово "тепло".

Процес матеріалізації думки в слово – це був великий крок, здійснений свідомістю людини на шляху її руху від чуттєво-конкретного до абстрактного, тобто відокремленого від почуттєвого сприймання явищ до їх суті. Так, окреме слово поступово набрало змісту, яке ми називаємо "поняття", тобто найбільш проста, але уже людська форма відображення об'єктивного світу, форма розумової діяльності. Коли ми говоримо чи пишемо, ми, навіть не усвідомлюючи, говоримо поняттями, тому, що кожне слово будь-якої мови – це "поняття".

Мова – це не тільки комунікаційна функція. Матеріалізація думки в слові служить не тільки меті спілкування людей. Мова відіграє важливу роль у пізнанні світу, тобто має гносеологічну функцію, вона вирішує проблему формування єдиної "мови науки" [9]. Скажімо, поступово слово "тепло", перетворившись у поняття, ввійшло в нашу мову як збірне різних понять: "тепло", "теплопровідність", "теплотехніка", "тепловоз", "теплі стосунки" і багато самих різноманітних відтінків і значень, в основі яких лежить первісне слово "тепа".

Категорії і поняття – це універсальні форми мислення, вони відображають загальні властивості об'єктивної дійсності та її пізнання, це згустки людських знань або узагальнення практики. Зміст і глибина

теоретичної бази кожної конкретної науки визначається наявністю адекватного понятійного апарату [8; 5]. Основні поняття відносять до розряду категорій даної науки чи навіть групи споріднених наук. Будучи результатом узагальнення суттєвих зв'язків і відносин об'єктивного світу, наукові категорії і поняття є опорними пунктами нашого пізнання. Тому кожна наука в цьому розумінні є системою відповідних наукових понять і категорій, які відносяться до предмету дослідження даної науки. В біології це такі поняття, як організм, вид, спадковість, мінливість; у екології – особина, популяція, середовище, екосистема, еконіша; в санітарній мікробіології – мікробне число, санітарно-показовий мікроорганізм, колі-титр, бактерії групи кишкових паличок; у епізоотології – джерело інфекції, збудник інфекції, інфекція, механізм передачі інфекції; у ветеринарній санітарії – дезінфекція, санація, дератизація і т.д.

Отже, до числа важливих завдань методологічного аналізу науки відноситься дослідження її понятійного апарату. Адже, власне, в поняттях та категоріях концентруються результати багатовікового розвитку науки. Понятійний апарат науки є основа всієї системи логіко-семантичних засобів одержання, репрезентації і прирощення наукового знання [3].

Закони науки за своєю логічною формою є судження, пояснення зв'язків між поняттями та категоріями, які охоплені законом.

Наприклад, основним джерелом мікробного обсіання молока є забруднене доїльне обладнання. Це є змістом окремого поняття. Але ж на якість молока впливають такі фактори, як утримання корів, їх годівля, якість кормів, стан здоров'я, технічний стан доїльних установок. Навіть сезон року та ще деякі фактори. Звідси формується закон і якість молока є інтегративна сума факторів, які перераховані вище.

Важливу роль у природничих науках відіграють гіпотези. Гіпотеза – це спроба уявно проникнути в сутність ще недостатньо вивченої області знань. Гіпотеза є теоретичне передбачення закономірних зв'язків явищ, які пояснюють наявну сукупність фактів [5; 3; 10].

При систематизації одержаних експериментальних матеріалів гіпотези примушують учених виконувати дослідження не хаотично, не безсистемно, а зосереджувати їх навколо вузлових, але ще не вирішених проблем.

В цьому сенсі цікавим є такий приклад. Одним з основних законів екології є закон про формування екосистем організму теплокровних.

Органи людини і тварин, що відкриті у зовнішнє середовище мають свій тільки їм притаманний нормомікробіоценоз, який філогенетично підібраний і сформований в процесі філогенезу господаря (макроорганізму). Такі органи функціонують за законами екологічних систем, у яких нормальна мікрофлора захищає екосистему від заселення чужорідними, небажаними бактеріями, виробляє для макроорганізму необхідні для нього ферменти та інші сполуки, а макроорганізм “годує” свою мікрофлору, підтримує нормальні умови для її існування. Після проведення відповідних досліджень ця гіпотеза повністю підтвердилася.

Тому, відсутність гіпотези, яка б теоретично об’єднувала одержаний науковий, але не повністю узагальнений емпіричний матеріал, веде до розброду в наукових дослідженнях. Звідси й побудова гіпотез розглядається як один із наукових методів. Боротьба між прибічниками різних гіпотез – це один із проявів боротьби поглядів і свободи критики в науці. Не дивно, що свобода вільно висловлювати свої погляди на ті чи інші проблеми високо цінувалася в часи Мечникова, Павлова, Вернадського, Тімірязєва. За критичні зауваження виносилася публічна подяка.

Радянський вождизм у науці, безкомпромісна жорстока розправа з ученими, які не розуміли або не підтримували ідею партійності соціалістичної науки, відучили радянських учених відкрито виступати з критичним аналізом наукових публікацій. Не треба думати, що лисенківщина в природничих науках виникла завдяки особливим якостям Лисенка як ученого. Все в країні було під наглядом недремного ока партії і підпорядкованих їй органів. Руками Лисенка була очищена ВАСГНІЛ від занадто самостійних академіків, потім йому присвоїли звання прихильника неоламаркізму, і він пішов з Академії. Мавр зробив свою справу, Мавр пішов у тінь, але його урок науковці засвоїли так міцно, що пам’ятають ось уже декілька поколінь. В цьому причина того, що боротьба прибічників різних гіпотез у нас ще в зародковому стані. За останні 20 років в Україні проведено десятки сотень наукових, науково-виробничих та інших семінарів, конференцій, окремі з них мали статус міжнародних, наші делегації учених систематично виїжджають за кордон переймати науковий досвід. Але ми не пам’ятаємо ні одного випадку семінару типу круглого столу, де б зустрілися прибічники різних поглядів на ту чи іншу проблему.

Створення умов в яких особистість активно аналізує явища та процеси у студентському віці забезпечує ґрунтовну основу для наукової та дослідницької діяльності для фахових науковців в майбутньому.

З кожним роком зростає обсяг наукової інформації, зокрема інформації патентної. Виникла гостра потреба в системі обміну інформацією, круглі столи, організація дискусій на визначені теми. В іншому випадку молодий науковець залишиться в учорашньому дні.

Джерела:

1. Вернадський В.И. Размышления натуралиста. Научная мысль как планетарное явление /В.И. Вернадский.-М.,1977.
2. Гайденко П.П. Эволюция понятий науки / П.П. Гайденко. –М., 1980.- 567с.
3. Георгиевский А.С. Методология и методика научно-исследовательской работы в медицине /А.С. георгиевский.- Л.: Медицина, 1981.- 255с.
4. Мировоззрение и естественно-научное познание /Н.Т. Абрамова, М.А. Голубец, Н.П. Депенчук и др.- К.-: Наукова думка, 1983.- 326с.
5. Петленко В.П. Философия медицины / В.П. Петленко, Г.И. Царгородцев.- К.: Здоровья, 1979.- 232с.
6. Галаур С. Науковий потенціал залежить від політичної та економічної культури /С. Галаур // Дзеркало тижня. - 2006.- № 53.
7. Жирнов В.Д. Проблема предмета медицины /В. Д. Жирнов.- М.: Медицина, 1978.- 238 с.
8. Готт В.С. Категории современной науки / В.С. Готт, Э.П. Семенюк, А.Д.Урсул.- М.: Мисль, 1984.-268 с.
9. Царгородцев Г.И. Диалектический материализм и теоретические основы медицины / Г.И. Царгородцев, В,Г. Эрохин.- М.:Медицина, 1986.- 286 с.
10. Кедров Б.М. Предмет и взаимосвязь естественных наук / Б.М. Кедров.- М.: Изд.акд.наук, 1962.- 410 с.
11. Ярных В.С. Ветеринарная санитария и проблемы экологии / В.С. Ярных // Ветеринария.- 1990.- №7.- С.3-6.

ЗМІСТ

Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права

<i>Воронцов Володимир Андрійович</i> ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ШЛЯХУ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА.....	3
---	---

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

<i>Добряк Анастасія Володимирівна</i> СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ШВЕЦІЇ.....	8
--	---

<i>Коншина Марія Вадимівна</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ ЄВРОПАРЛАМЕНТУ.....	11
--	----

<i>Смолій Андрій Валерійович</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МС ТА ЇХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	14
--	----

<i>Христофоров Ігор Васильович</i> СВОБОДА СЛОВА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ.....	17
--	----

Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне приватне право

<i>Жарко Ольга Григорівна</i> ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА АВТОРА.....	21
--	----

<i>Зіньова Ольга Сергіївна</i> ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОПІКУ (ПІКЛУВАННЯ).....	22
---	----

Маркова Юлія Володимирівна ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ
ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ПІД ЧАС АТО.....24

Погорецька Наталія Вікторівна ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИЗМУ27

Туркова Поліна Володимирівна ВИНА ЯК УМОВА ДЕЛІКТНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....32

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Криминологія. Кримінально-виконавче право**

Карпенко Катерина Володимирівна ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ
КОНФІСКАЦІЇ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ
КОДЕКСОМ.....35

Кулик Оксана Олександрівна ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ
МІНІМАЛЬНОЇ ВІКОВОЇ МЕЖІ КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....37

Лазоренко Аліна Валеріївна СЛІДЧИЙ СУДДЯ ЯК ГАРАНТ
ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....39

Лучка Ольга Романівна КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ: КРИМІНАЛЬНО-
ПРАВОВА ОХОРОНА.....42

Смирнов Максим Іванович ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ
ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....45

Чайка Ірина Русланівна ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ШЛЯХИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ.....47

**Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право.
Митне та податкове право. Муніципальне право**

Бочек Оксана Іванівна ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ
ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ В УКРАЇНІ.....52

Найда Інна Володимирівна ГЕНЕЗИС АДМІНІСТРАТИВНО-
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ГАЛУЗІ МОЛОДІЖНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....55

П'ятков Петро Вадимович ШИРОКИЙ ТА ВУЗЬКИЙ ЗМІСТ
МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТУ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ.....57

Стукаленко Ольга Володимирівна СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ
«БУДІВНИЦТВО» ТА «МІСТОБУДУВАННЯ».....60

Федосєєв Денис Андрійович РЕЄСТРАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ
ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА
ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....63

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

Браніцька Каріна Олександрівна ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....66

Господарське право. Господарське процесуальне право

Брояков Сергій Вікторович ПРАВОВА ПРИРОДА
ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ ПРО НАДАННЯ
ПОСЛУГ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ.....69

Злакоман Ігор Миколайович ЖИТЛОВО-ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ
ПІДПРИЄМСТВА ЛІКВІДУВАЛИ, ЩО ДАЛІ? АБО ЧИ Є ЖИТТЯ
ПІСЛЯ НИХ...71

Коцан Володимир Ярославович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПОШИРЕННЯ
«МОРАТОРІЮ» НА ПЕРЕВІРКИ ЩОДО ОКРЕМИХ
ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....77

Рябоконт Крістіна Володимирівна БАНКРУТСТВО
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ.....80

Судові та правоохоронні органи. Адвокатура

Пилипенко Катерина Вікторівна ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ
ОРГАНІВ ПРОКУРОРСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК
СКЛАДОВА РЕФОРМИ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ.....83

Медичне право

Русенко Ярослав Григорович ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК
ЕЛЕМЕНТ НАУКИ.....87

Підписано до друку 27.04.2016
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 60 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net

